

אברהם אדגה Avraham Adgah

00:00:02:16 00:00:01:01
שמי אברהם אדגה

00:00:12:00 00:00:02:19
נולדתי וגדלתי באזור שנקרא צ'רוטה
שנמצא במחוז ווגרה שבגונדר.

00:00:19:02 00:00:12:15
נולדתי בשנת 1965 לפי התאריך הלועזי
ב-21 למרץ

00:00:22:09 00:00:19:06
לפי מה שאבי מספר לי,
נולדתי ביום שני בבוקר.

00:00:30:16 00:00:23:12
לכן נולדתי וגדלתי שם,
כשיצאתי למסע לארץ הייתי בן 17.

00:00:35:17 00:00:31:12
מכיוון שהמסע נמשך שנה,
הגעתי לארץ בגיל 18.

00:00:40:20 00:00:37:11
באתי לפיה הייתי ילד כפרי,
נולדתי וגדלתי בכפר.

00:00:46:04 00:00:43:13
היו לך שמות נוספים חוץ מאברהם?
כן -

00:00:53:13 00:00:46:10
במקרה יש לי עוד חמישה אחים
ואני האח השישי מביניהם

00:00:59:23 00:00:54:06
יש לי אח גדול מעליי ואני מתחתיו,
כמו כן יש לנו אחות בין שנינו.

00:01:05:23 00:01:00:07
ביני ולבין אחי הגדול
יש הפרש של שמונה שנים.

00:01:13:05 00:01:06:15
מכיוון שבמשך 8 שנים האלו לא נולדתי
ומשפחתי חיכו לכך הרבה זמן

00:01:20:19 00:01:14:10

לכן כל האנשים שידעו את זה,
נתנו לי שמות נוספים.

00:01:25:20 00:01:20:21
איך הם קראו לך?
- למשל סבי קרא לי בשם ישי-וונדמ

00:01:30:18 00:01:25:23
פירוש השם הוא, אח של אלפי אנשים
לכן סבי מצד אבי קרא לי ישי וונדמ.

00:01:34:18 00:01:31:00
וסבתי מצד אבי קראה לי בשם פקדלין'.

00:01:41:22 00:01:36:07
מה התכוונה לומר בשם פקדלין'?
- נולדת בעיתוי שהאל רצה.

00:01:49:09 00:01:43:12
והאמא של אמי קראה לי בשם בריהון,
פירושו פתחת את הדלת לילדים הבאים.

00:01:58:06 00:01:50:10
אמי קרא לי בשם סמתולין' עד היום,
שפירושו האל הקשיב בקולי'.

00:02:04:04 00:01:59:02
לכן היו לי הרבה שמות, למשל דוד שלי
היה קורא לי בשם סטוטאו.

00:02:06:11 00:02:04:13
פירוש השם הוא,
הילד שהאל לנו במתנה.

00:02:11:15 00:02:06:14
ודוד נוסף קרא לי קנאו, שפירושו
אמי ואבי התמזל מזלם

00:02:18:06 00:02:11:18
לכן הם נתנו לי הרבה שמות, עד היום
אני שמח שהם קוראים לי בשמות האלו.

00:02:22:01 00:02:19:21
אני גאה בהם!
- יפה, זה מאוד יפה.

00:02:25:19 00:02:22:18
אתה יודע למנות את הדורות של הוריק?
- כן.

00:02:31:00 00:02:26:07
למרות שאינני יודע לספור היטב
את הדורות שלי כמו אבי ואמי.

00:02:36:14 00:02:32:08
בעזרת האל אני מביא את הוריי לביתי
כל יום שישי ושואל אותם על כך

00:02:42:00 00:02:38:03
כדי להכיר לא רק את המשפחה הקרובה,
אלא להכיר גם את המשפחה הרחוקה.

00:02:49:07 00:02:42:23
למשל מהצד של אביו של אבי
ישנם הרבה אנשים מאוד מוכרים

00:02:57:21 00:02:49:09
רציתי לחקור ולהכיר את השורשים שלהם
ואבי סיפר לי הכל, ואמי גם סיפרה.

00:03:02:14 00:02:58:21
לאבי קוראים מולאו יצחק,
הוא בנו של יצחק אדג'ר.

00:03:12:04 00:03:03:06
אדג'ר מלק, מלק היו לו הרבה ילדים
כמו זאודיטו ומגן ועוד.

00:03:18:12 00:03:12:18
לפי מה שאבי מספר,
הם נמצאים בכל הארץ.

00:03:26:21 00:03:20:08
אמו של אבי קוראים לה ביינש דמוז'ה,
לאמה קוראים טסאלאה סמואל

00:03:29:03 00:03:27:01
זה אומר שהיא סבתא שלי.

00:03:38:05 00:03:29:16
ומצד אמי לאביה קוראים מוצ'ה מקונן,
ולאמה קוראים קטמה רדטה.

00:03:44:22 00:03:38:13
לסבתא של אמי יש הרבה קרובי משפחה
בארץ, שמה הוא בזטו דסטה סלמון.

00:03:54:22 00:03:45:02
לכן לכל הפחות כל קרובי המשפחה שלי
נמצאים מקריית שמונה ועד אילת.

00:04:05:14 00:03:56:02
אוקיי, מה אתה זוכר בילדותך מהמקום
שנולדת בו, איך האזור היה נראה?

00:04:10:20 00:04:06:07
כפי שסיפרתי לך קודם,
נולדתי וגדלתי בכפר.

00:04:18:12 00:04:14:03
את תתפלאי אבל עד היום אני חי
עם הזיכרונות שלי מהילדות.

00:04:24:23 00:04:19:15
ראשית בגלל שאני ואחי הגדול
נולדנו בהפרש שנים גדול

00:04:32:01 00:04:25:02
הם היו מכנים אותי "ילד קֶלֶט",
בשפה העברית זה כמו נדר.

00:04:42:16 00:04:34:09
לכן בגלל הסיבה הזו, המשפחה שלי
שלחו אותי ללמוד בבית ספר.

00:04:47:11 00:04:44:11
הלכתי ללמוד בבית ספר
כשהייתי רק בן שש.

00:04:51:03 00:04:48:16
הבית ספר לא היה קרוב,
זה היה מרחק הליכה של שעה.

00:04:57:01 00:04:51:08
מידי בוקר הייתי נושא על גבי
לחם וגרגירים ורץ לבית הספר.

00:05:00:16 00:04:57:08
לפני שנגיע לזה...
- זה היה כשהייתי ילד קטן.

00:05:07:22 00:05:00:19
תתאר לי איך היה נראה כל האזור?
- ראשית היינו גרים על הגבעות

00:05:15:13 00:05:08:08
מתחת לגבעות היו הרבה שיחים,
והשיחים היו מסתרים הרבה חיות טרף.

00:05:21:09 00:05:15:16

למשל היו שועלים שטרפו תרנגולות
ועוד כל מיני חיות בר

00:05:30:11 00:05:21:12
בסמוך לאותו מקום, במקום שהיינו
לוקחים את הכבשים, חמורים והעזים

00:05:35:18 00:05:30:15
היו מגיעים לשם קופים מנקראים צ'לדה
והיינו צוחקים איתם כל היום.

00:05:43:00 00:05:36:10
לפעמים כשהיה נגמר להם המים לשתייה
או מתי שהם רצו לאכול

00:05:52:00 00:05:43:03
הם היו מגיעים עד לשכונה ומנסים
לאכול את הלחמים שהכנו לעצמנו.

00:05:53:17 00:05:52:02
באמת?
- כן.

00:06:02:17 00:05:54:08
לכן גרתי בשכונה מאוד מדהימה, בנוסף
בגלל שהיה מרחק גדול בין השכונות

00:06:09:09 00:06:03:02
היו הרבה הרים, עצים ופרחים
וקריאות של השכנים אחד לשני.

00:06:12:23 00:06:09:11
למשל כשהיינו ילדים,
היו לנו מילים כשתקשרנו בינינו

00:06:19:08 00:06:13:02
הפכנו את השפה האמהרית, שמעתי מספר
אנשים מדברים בשפה הזאת בארץ.

00:06:24:18 00:06:19:13
למשל במקום לשאול איפה אתה אמרנו,
"וודה זזה, אזה לזך לזיך"

00:06:31:10 00:06:24:21
זאת אומרת יצרנו שפה חדשה, והיינו
צוחקים ומקללים אחד את השני.

00:06:32:18 00:06:31:12
אני זוכר היטב את כל טוב!

00:06:39:07 00:06:34:05
היה לנו מגרש גדול שכולנו היינו
מתאספים בו ומשחקים שם ביחד.

00:06:47:10 00:06:41:12
היה משחק שנקרא לַגְּוֹשׁ,
למשל היינו אוספים יחד בדים קרועים

00:06:51:18 00:06:47:15
מגלגלים את כמו כדור,
אם היה יוצא מזה כדור קטן

00:06:57:11 00:06:53:01
ניתן לחבוט בו עם מקל למרחק גדול,
המשחק הזה נקרא לַגְּוֹשׁ.

00:07:07:10 00:06:58:12
אם תופרים את כל הבדים ועושים ממנו
כדורגל, אז היינו משחקים כדורגל.

00:07:11:07 00:07:07:21
כשנהיינו יותר מיומנים,
התחלנו לשחק עם כדורגל מגומי.

00:07:18:15 00:07:12:00
אחרי שקנינו את הכדור זה היה מתפוצץ
מקוצים ומאבנים, והיינו נעצבים מזה

00:07:21:19 00:07:19:00
אבל הכדור שתפרנו בידיים שלנו
היה משמש אותנו הרבה.

00:07:24:17 00:07:21:21
מי היה תופר את הכדור?
- אנחנו בעצמנו.

00:07:29:12 00:07:24:22
היינו תופרים את זה במחט או בקוצים
או בסיכות בטחון.

00:07:38:02 00:07:31:13
מעבר לזה היה לנו משחק שנקרא "גאנה"
למשל היינו מוצאים את השורש של העץ

00:07:49:04 00:07:38:13
אחרי שהיינו תולשים את השיחים,
את השורשים שהיו מהודקים כמו כדור

00:07:55:08 00:07:49:15
היינו מגלפים אותו היטב, אם לא היה

כלי לגילוף, היינו מגלפים באבנים

00:08:01:08 00:07:55:13
אחרי שהיינו מייבשים את זה היטב,
שורפים אותו והכדור נהיה מאוד חזק

00:08:06:16 00:08:01:18
ואז משחקים בזה "גאנה", למשל
יש משחק הבינלאומי שנקרא "קריקט"

00:08:09:16 00:08:06:18
היינו הולכים למגרש ומשחקים משחקים
שדומים למשחק הקריקט.

00:08:12:11 00:08:10:02
היינו מבלים הרבה מחוץ לבית.

00:08:18:04 00:08:13:05
היינו רצים צוחקים ומשחקים בחוץ
כל היום ולא היינו נכסים לבית.

00:08:20:18 00:08:18:21
עד היום אני זוכר את כל זה.

00:08:26:02 00:08:21:10
אני יכול לומר שאני בר מזל
שאני זוכר היטב את כל הילדות שלי

00:08:30:19 00:08:26:04
היות ועברתי את כל זה בילדותי,
כיום כשאני נפגש עם אנשים בעבודתי

00:08:34:03 00:08:31:03
כשאני מתבונן בזה, אני אומר לעצמי
שאם הם היו עוברים את מה שעברתי

00:08:37:14 00:08:34:20
יכל להיות להם יותר חכמה וידע
ממה שיש להם כיום.

00:08:42:22 00:08:37:16
למשל אני שיחקתי בכל מיני משחקים
הייתי גם רועה צאן של פרות וכבשים

00:08:45:19 00:08:43:00
הלכתי ללמוד בבית ספר, ואני זוכר
את ההליכה ברגל לבית הספר

00:08:49:08 00:08:46:07
לכן אם הם היו עוברים את זה,

יכל להיות להם חשיבה יותר רחבה

00:08:56:16 00:08:49:11
אני לא אומר להם את זה בקול רם,
אלא אני תוהה ככה במחשבתי.

00:09:06:16 00:08:57:11
באזור שנולדת בו היו רק יהודים
או שהיו גם נוצרים?

00:09:08:23 00:09:06:22
איך היו היחסים ביניכם?

00:09:13:22 00:09:09:21
באזור שנולדתי וגדלתי בו
היו חיים בו הרבה נוצרים

00:09:21:07 00:09:14:11
אבל השכונה שאני נולדתי בה
והודים שלנו שגרו ממול לבית שלנו

00:09:28:12 00:09:21:12
בסביבתנו היו רק בתים של ביתא ישראל
אם שואלים למה

00:09:32:17 00:09:28:15
זה מכיוון שאורח החיים שלנו שונה
מזה של הנוצרים או המוסלמים.

00:09:33:23 00:09:32:20
במה חייכם היו שונים?

00:09:41:16 00:09:34:18
ראשית האימהות שלנו הכינו כלי חרס
והלכו למכור את זה בשוק.

00:09:49:15 00:09:42:05
דבר שני אבי היה מומחה בעבודות ברזל
והוא היה משרת את התושבים בזה

00:09:58:07 00:09:50:09
בנוסף לזה בנושא הדת, חוץ מימי שישי
ושבת היינו שומרים היטב על כל החגים

00:10:01:12 00:09:59:04
לכן השכונה שלנו הייתה בנפרד
משאר השכונות.

00:10:08:14 00:10:02:00
למשל בימי שישי ושבתי, למעשה אחרי

שנולדתי הרבה הנוצרים נכנסו לביתנו.

00:10:16:00 00:10:08:20
לפי מה שאבי וסבי סיפרו לי,
אם השכנים בגילו של אבי היו נוצרים

00:10:21:06 00:10:16:16
לא הסכימו להכניס אותם לבתים
של ביתא ישראל.

00:10:27:09 00:10:21:10
הם הושיבו אותם בספסל מחוץ לבית
והגישו להם אוכל בכלי מיוחד עבורם

00:10:33:09 00:10:27:11
לכן הדת היא הסיבה הגדולה
שגרמה לנו לחיות בנפרד מהם.

00:10:39:12 00:10:33:17
אפילו אנחנו הילדים, למרות ששיחקנו
איתם אף פעם לא אכלנו בשר בביתם.

00:10:44:19 00:10:40:17
אם הם הזמינו אותנו להתארח אצלם,
היינו שואלים אותם ברצינות.

00:10:50:07 00:10:46:02
אם הם הגישו רוטב עדשים, שאלנו אותם
אם הם הוסיפו לזה בשר מיובש

00:10:54:06 00:10:50:22
אם הם הגישו לנו חלב ושמנת
היינו שותים את זה

00:11:00:18 00:10:54:17
אבל לפני שהם מגישים לנו את האוכל,
ביקשנו שלא יוסיפו בטעות רוטב בשר

00:11:05:02 00:11:00:21
כמו כן שלא יהיה בשר בעדשים,
ובכלל שלא יגישו לנו בשר.

00:11:07:22 00:11:05:17
היינו מבקשים מהם את כל זה מראש.

00:11:12:12 00:11:08:02
לכן רק בגלל הדת
היינו גרים בשכונה נפרדת מהם.

00:11:18:19 00:11:12:16

מה אתה זוכר בילדותך,
אילו מאפיינים ייחודיים היו לכם

00:11:22:17 00:11:18:22
או משהו שמשפחתך סיפרו לך,
אתה זוכר סיפור מיוחד?

00:11:31:22 00:11:23:02
ראשית אני מגיע ממשפחה
שמכירה באדיקות רבה את המדינה הזאת

00:11:39:12 00:11:32:19
לפי הסיפור אחיו של סבי
שאני קרוי על שמו כיום, אברהם אדגך.

00:11:43:04 00:11:40:00
בשנת 1926 הוא היה כאן בארץ.

00:11:48:18 00:11:43:12
הוא הגיע לכאן ללמוד
ואז עבר לאנגליה וסיים את לימודיו

00:11:53:09 00:11:48:20
ואז הוא עבד בתור עוזרו
של הקיסר היילה סלאסי.

00:12:00:02 00:11:53:20
חוץ מזה אחיו של אבי בוא הגיע לארץ
בשנת 1956 כשהוא היה בן 11

00:12:06:07 00:12:00:15
מאז הוא חי כאן בארץ,
השם שלו מלקה יצחק והוא חי בקיבוץ.

00:12:13:00 00:12:07:07
לכן סבתי אמו של אבי,
מאז שהילד הזה הגיע לארץ

00:12:19:13 00:12:14:20
מידי יום שישי היא הייתה
פורסת שטיח וישנה על הרצפה.

00:12:24:10 00:12:19:22
היא הייתה מתפללת שהאל יפגיש אותם
ושהאל יזכה אותה לעלות לארץ

00:12:28:14 00:12:24:23
היא הייתה נושאת תפילות
גדולות כאלו וישנה על הרצפה.

00:12:31:08 00:12:29:01
לכן מכל הסיבות האלו
הייתי שואל הרבה שאלות.

00:12:35:08 00:12:31:14
שאלתי היכן המדינה הזאת נמצאת,
מה הסיבה שאנחנו הולכים למדינה הזאת

00:12:39:12 00:12:35:23
מה הייחודיות של המדינה הזאת
כששאלתי את כל השאלות האלו.

00:12:46:02 00:12:39:19
הם השיבו לי שזו הארץ שהאל הבטיח,
יש בה הרבה זהב וחלב

00:12:50:08 00:12:46:23
בית המקדש שנושאים בו תפילה לאל
נמצא בארץ הזאת.

00:12:54:22 00:12:50:12
אחרי שנגיע לארץ הזו לא נהיה חולים
ולא נהיה רעבים

00:13:01:14 00:12:55:18
אנשים לא ישנאו אותנו, ומי שראה
אותנו בעין לא יפה יכבד אותנו מאוד

00:13:05:05 00:13:01:22
כל מי שחי שם ראה את
הארץ הזאת כארץ הקודש

00:13:10:14 00:13:05:21
כמו כן גם הדודים שלנו שהגיעו
ארצה היו מאוד גאים בנו

00:13:13:02 00:13:10:16
לכן גדלתי בסביבה כזאת.

00:13:17:07 00:13:13:04
למעשה זה ידהים אותך,
אמנם סיפרתי הכל מהר

00:13:23:12 00:13:17:23
אחרי שהלכתי לבית ספר והגעתי לתיכון
דוד שלי שבארץ היה שולח לנו מכתבים

00:13:27:06 00:13:23:22
כשהם שלחו את המכתבים
ואני חזרתי לביתי בימי שבת

00:13:31:19 00:13:27:16
כל המשפחה שלי היו מתיישבים מולי
ומבקשים ממני להקריא להם את המכתב.

00:13:37:14 00:13:32:02
הייתי קורא במכתב את בעיות
שהוא היה נתון בהם בארץ

00:13:43:21 00:13:38:00
את תתפלאי אבל הוא כתב במכתב
שהאנשים בעלי שיער שחור הם כמונו

00:13:49:12 00:13:44:01
כפי שמגדירים אותם ספרדים ואשכנזים,
הוא כתב שהספרדים קיבלו אותו יפה.

00:13:52:15 00:13:49:14
אבל האנשים בעלי שיער בהיר
ועיניהם הם כמו של חתול

00:13:55:04 00:13:52:23
הם שונאים אותנו,
כשהוא היה כותב את זה במכתב.

00:13:59:06 00:13:55:10
הם היו אומרים שהוא כותב את זה
בכוונה כדי שלא נגיע לארץ הזהב.

00:14:04:01 00:13:59:13
הוא חי שם כפי רצונו ומונע מאיתנו
להגיע לארץ, ככה הם התנגדו לדעותינו.

00:14:05:23 00:14:04:05
כל זה היה כשהייתי ילד קטן.
- באמת!?

00:14:11:23 00:14:06:04
כשאני נזכר בזה היום, אין קשר בכלל
בין מה שהם טענו לבין מה שהוא כתב.

00:14:16:10 00:14:12:17
אילו דברים נוספים הנך זוכר
מהמכתבים שהוא היה שולח לכם?

00:14:22:10 00:14:16:20
בנוגע למכתבים,
זיכרון אחד שצורב במוחי עד היום

00:14:28:03 00:14:23:09

בזמן שהוא שירת בצבא,
כשהוא היה במילואים

00:14:31:17 00:14:28:06
מי זה?

- דוד שלי שהיה חי פי בארץ.

00:14:33:07 00:14:31:21
זה שקוראים לו מלָקָה?
- כן, מלָקָה.

00:14:41:18 00:14:33:14
כשהוא הלך למילואים, הוא שירת בסיני
כשסיני הייתה בשליטתה של ישראל.

00:14:46:18 00:14:41:20
הוא כתב שבימי שישי ושבת
הוא נתן לחבריו לצאת לבתיהם במקומו

00:14:50:21 00:14:46:21
אבל הוא נשאר בבסיס מכיוון שאין לו
משפחה, כשהוא היה כותב ככה

00:14:55:05 00:14:51:00
מכיוון שאני הייתי ילד קטן,
היו זולגות לי דמעות

00:14:58:23 00:14:55:08
אני הייתי מרחם עליו שהוא חי לבדו.

00:15:04:07 00:14:59:03
אבל המבוגרים טענו בשארית כוחותיהם,
שהוא לא רוצה שהם יגיעו לארץ הקודש

00:15:11:03 00:15:06:05
הוא לא רוצה שנגיע לאדמת הזהב
כשהם השמיעו את הטענות האלה

00:15:16:16 00:15:11:10
במחשבתו של ילד קטן
זה יצר ניגודיות עם דעתם.

00:15:20:06 00:15:17:02
לכן אני זוכר את זה עד היום,
אפילו אני מזכיר לו את זה עד היום.

00:15:33:13 00:15:25:14
המקום שנולדת וגדלת בו
יש לו היסטוריה ייחודית של עצמו?

00:15:40:22 00:15:34:00
צ'ורטה זהו המקום שנולדתי בו,
אינני מכיר היסטוריה ייחודית למקום

00:15:45:20 00:15:41:03
אבל לפי מה שאבי סיפר לי
משפחתי החליטה לגור שמה

00:15:54:10 00:15:45:22
המזג האוויר באזור היה חורפי וקייצי
זה כלל את כל תנאי מזג האוויר.

00:16:00:20 00:15:56:08
היבולים שצמחו במדבר וגם בהרים
צמחו בכפר שלנו.

00:16:07:19 00:16:01:08
יכולת למצוא שם את כל היבולים,
למשל בהרים היה צומח תירס

00:16:11:20 00:16:08:00
ובמדבר צמח חיטה, שעורה, ועדשים

00:16:16:18 00:16:12:03
מכיוון שכל היבולים היו להם זמינים
זה היה נוח, לכן הם נשארו בכפר הזה.

00:16:21:12 00:16:18:13
המקום היה מאוד יפה,
זה היה אזור פורח ויפה!

00:16:27:04 00:16:22:00
האם הייתה אדמה בבעלות הוריך?
- לא הייתה להם אדמה בבעלותם

00:16:32:10 00:16:27:17
כפי מה שהבנתי
מהשיחות שקיימתי עם אבי

00:16:38:07 00:16:33:18
סבי, אביו של אבי
שמו היה מר יצחק אדגה

00:16:46:05 00:16:38:20
סבי היה אדם ידען,
הוא ידע קורא וכתוב

00:16:49:07 00:16:46:08
באותם הזמנים מי שידע קרוא וכתוב
היה נחשב לאדם מאוד מיוחד.

00:16:54:07 00:16:49:12
אדם כזה היה מקבל תפקיד חשוב
בתקופתו של הקיסר היילה סלאסי.

00:16:59:13 00:16:55:00
מכיוון שסבי היה בתפקיד חשוב,
מעבר למקום שחיינו בו "ווגרה"

00:17:05:21 00:16:59:22
הוא היה הולך רחוק לטגה ווולקייט
לוקח בעלות על אדמות ומביא יבולים.

00:17:09:16 00:17:06:20
כמו כן הם סחרו ביבולים.

00:17:17:05 00:17:10:05
אבל לא היו להם אדמות שרשומות
על שמותיהם כמו כל קהילת ביתא ישראל

00:17:20:21 00:17:17:17
בכדי להיות בעל קרקעות
עליך להיות בעל תפקיד חשוב.

00:17:29:17 00:17:23:07
הם נתנו הנחיה מהשלטון, שאם הנך נשוי
או שיש לך קשר דם מסויים

00:17:32:07 00:17:29:22
רק אז יכולת להיות בעל ממון

00:17:36:19 00:17:32:09
אחרת לא כל אדם יכול היה
לתפוס בעלות על הקרקעות.

00:17:43:15 00:17:37:11
לכן היות ולא הייתה את הזכות הזו
לקהילת ביתא ישראל

00:17:45:21 00:17:43:17
גם חייהם של משפחתי היו דומים.

00:17:53:14 00:17:46:10
אוקיי, אתה זוכר בעיה שהם נתקלו בה
בגלל שהם לא בעלי קרקעות?

00:18:00:22 00:17:53:20
אחת הבעיות הגדולות,
את שואלת אותי שאלות עמוקות

00:18:07:09 00:18:01:05
אחת הבעיות הגדולות הייתה,
כאשר אנשים חכרו קרקעות וחרשו אותם

00:18:12:21 00:18:08:06
גם אם היה יבול או לא היה יבול,
הם היו חייבים לשלם לבעל הקרקע.

00:18:15:02 00:18:13:05
זו הייתה בעיה מאוד גדולה.

00:18:24:05 00:18:16:19
לחילופין הם שומרים לעצמם שני שלישי
מהיבול ולתת שלישי לבעל הבית.

00:18:31:15 00:18:24:21
למרות זאת אם היה יובש, כל הזמן
הסתמכנו על הגשם כדי לקצור יבולים.

00:18:36:18 00:18:32:01
כמו כן העכברים או הבקר יכלו לאכול
את היבול, או שלא ניקו את השדות

00:18:42:23 00:18:36:23
ולא היה יבולים, האדם שחכר את הקרקע
חייב לשלם את דמי החכירה לבעליו.

00:18:46:02 00:18:43:02
למה? איך הוא יכל לשלם
אם לא ירד גשם והוא קצר יבולים?

00:18:52:07 00:18:46:04
בעל הקרקע אומר לו, "תמצא דרך לשלם,
נתתי לך את אדמתי כדי שנהנה ממנה"

00:18:57:20 00:18:52:11
"אם אתה לא יכול לשלם, תביא כבש
או עז או פר בעבור השימוש בקרקע"

00:19:00:22 00:18:58:00
האם אתם נתקלתם בבעיה כזאת?
- אני לא זוכר שנתקלנו במקרה כזה.

00:19:07:16 00:19:01:00
המשפחה שלי ידעו קרוא וכתוב
ולתבוע בבית משפט, הם היו ערניים.

00:19:12:21 00:19:07:23
הם נלחמו על שלהם לפי יכולתם,
לכן הם לא נתקלו בבעיה כזאת אף פעם.

00:19:17:20 00:19:13:02
אמרת שיש הפרש של 8 שנים
בינך לבין אחיך הגדול

00:19:26:09 00:19:18:07
מה היית שומע כשדיברו על הנושא הזה?
כאשר אמך לא ילדה במשך כל הזמן הזה

00:19:30:03 00:19:26:12
אילו ניסיונות הם עשו כדי ללדת,
מה היו עושים במצב כזה?

00:19:33:02 00:19:30:08
היא הייתה נחשבת לעקרה,
איך הם התמודדו עם זה?

00:19:40:19 00:19:33:04
לפי מה שהבנתי אחרי 3 שנים,
הם אמרו להוריי שהם לא יצליחו ללדת

00:19:47:10 00:19:42:05
ראשית עצם העובדה שאמי ילדה את בנה
הראשון, משפחתי הם בני מזל על כך

00:19:49:22 00:19:47:14
זה אומר שגם אני בר מזל,
כי אני נולדתי אחרון.

00:19:54:13 00:19:50:10
יכול היה להיות אמי הייתה הופכת
לעקרה לפני שאני נולדתי.

00:20:03:13 00:19:55:11
לפי המסורת אם האישה לא יכלה ללדת
ההורים היו צריכים להיפרד.

00:20:07:23 00:20:04:03
אבל היה לי אח גדול, ואחריו לקח להם
הרבה זמן עד שאני נולדתי

00:20:14:14 00:20:08:22
לכן הם התחילו לקחת טיפולים,
בכפר שלנו היו הרבה סוגי טיפולים

00:20:22:07 00:20:17:19
ראשית היו מחפשים מים חמים או קרים,
יש מים שנקראים "מוואט".

00:20:24:01 00:20:22:19

מה עושים עם מי "המוואט"?

00:20:29:16 00:20:24:03
המומחים היו אומרים למטופלים
למצוא מי "מוואט" קרים

00:20:32:07 00:20:29:18
תשתה את המים במשך שבוע
ולהתקלח בהם במשך שבועיים

00:20:34:18 00:20:32:10
הם היו אומרים להם שזה יעזור להם.

00:20:41:00 00:20:35:04
לפי מה שהבנתי משפחתי הלכו לעיר
אזזו ועשו את הטיפול הזה.

00:20:50:15 00:20:41:14
מעבר לזה הם נתנו למומחים במתנה
תרנגולים, כבשים, ואפילו עגלים

00:20:54:11 00:20:50:19
הם נתנו את כל זה
לכל מי שאמר להם שיעזור להם.

00:21:01:11 00:20:55:01
אבל אחרי הכל הגעתי לעולם
בעזרתו של האל.

00:21:03:19 00:21:01:23
לכן הם עשו את כל המאמצים האלו!

00:21:09:20 00:21:04:18
אני זוכר את החתונות, הם אמרו לי
התרנגול כפרות הזו היא עבורך

00:21:18:11 00:21:10:01
התרנגול עם הרבה נוצות, והתרנגול
עם הכרבולת האדומה שנראה כמו אריה

00:21:22:17 00:21:18:13
הם היו אומרים לי שכל התרנגולות
האלו הם עבורי.

00:21:27:11 00:21:23:12
אבל אני הייתי ילד קטן,
כמו כן הלכתי ללמוד בבית הספר.

00:21:33:18 00:21:27:16
אחרי שהתחלתי ללמוד,

התלמידים לא האמינו בדברים האלו

00:21:39:04 00:21:34:05
לכן הייתי אומר להם, למה אתם
מגדלים הרבה תרנגולות בשמי.

00:21:42:19 00:21:39:14
הם באמת היו מגדלים תרנגולות?
- כן, הם באמת גידלו.

00:21:50:22 00:21:43:16
האם הם אמרו לך שהם חלמו שתיוולד?
- כן, לפי מה אמי מספרת

00:21:55:04 00:21:51:22
היא אהבה מאוד את סבתא שלה,
האמא של האמא שלה.

00:21:59:16 00:21:55:08
קראו לה בז'טו דס'טה,
היא הייתה אדם מאוד מכובד

00:22:08:05 00:22:00:06
היא הייתה מוכרת בכל העיר,
והיא הייתה גם מגשרת בבית המשפט.

00:22:12:01 00:22:08:11
לכן אמי אמרה לי, בגלל שסבתה חלמה
על זה היא ידעה שהיא תלד אותי

00:22:15:23 00:22:12:15
היא אמרה שהיא ידעה
שהיא תביא אותי לעולם.

00:22:21:19 00:22:16:03
היא אמרה לך אילו חלומות היא חלמה?
- אני אשאל אותם ואספר לכם כשניפגש.

00:22:30:23 00:22:26:01
אוקיי, הם סיפרו לך עוד דברים במשך
8 השנים שהם ניסו להביא אותך לעולם

00:22:36:05 00:22:32:00
איך הם התגברו בלי לאבד תקווה?
- הם לא איבדו תקווה.

00:22:41:10 00:22:36:07
זהו אחד הדברים המשמחים,
זה לא קל להמתין את כל השנים האלו.

00:22:48:08 00:22:41:18
הם לא איבדו את התקווה בכלל,
בגלל זה הם הפכו להיות פוריים שוב

00:22:57:01 00:22:48:19
כפי שסיפרתי לך קודם, כל הדודים שלי
הוריי וכל הדודות שלי

00:23:02:23 00:22:57:10
אפילו אנשים שנישקו אותי בלחי
נתנו לי שמות, לכן קיבלתי הרבה שמות

00:23:09:15 00:23:03:04
כשאת מתבוננת במשמעות של השמות
זה מבטא את המאמצים של הוריי בלידתי

00:23:15:09 00:23:10:10
למשל השם בריהון פירושן,
אתה פתחת את הדלת לבאים בתור

00:23:18:07 00:23:15:13
מעכשיו ואילך ייוולדו לך
עוד אחים ואחיות.

00:23:21:09 00:23:18:10
וסבי קרא לי בשם ישי-וונדם שפירושן,
אתה תהיה אח לאלף ילדים.

00:23:27:11 00:23:21:12
זאת אומרת כל השמות שהם נתנו לי
מבטא את המאמצים שהוריי עשו בלידתי.

00:23:32:03 00:23:28:15
אחרי כמה זמן נולד הילד הבא?
- אחרי נולדו עוד ילדים נוספים

00:23:36:12 00:23:32:12
אני יותר גדול מאחי הקטן ב 4 שנים.

00:23:39:08 00:23:38:08
כמה ילדים נולדו אחריך?

00:23:44:02 00:23:39:10
אני יותר גדול ב 4 שנים
מאחי הקטן ששמו ברהן

00:23:50:21 00:23:44:04
משם ואילך יש הפרש של שלוש שנים
בין האחים הקטנים שלי.

00:23:58:15 00:23:54:06
מה דעתך על זה, הוריק הצליחו ללדת
ילדים לאחר ניסיונות במשך 8 שנים

00:24:01:10 00:23:59:01
אולי הם קיבלו החלטות טובות?

00:24:09:18 00:24:04:09
לפי השקפת עולמי כיום,
אני לא כזה חכם גדול

00:24:14:16 00:24:09:20
אבל כשאני מסתכל על הדרך
שבה הם עשו את הדברים

00:24:21:00 00:24:15:03
מעבר לנטילת כדורים
או הזריקות שהם עשו

00:24:30:16 00:24:22:04
אם יש אמונה עמוקה בנשמה,
אין דבר שלא ניתן להשיג.

00:24:34:16 00:24:30:19
לכן זה אומר שהייתה להם אמונה גדולה
בסוף זה הצליח להם.

00:24:37:17 00:24:34:19
ראשית הם נשארו ביחד ושמרו על אהבתם
במשך כל ה 8 שנים

00:24:42:08 00:24:37:19
הם וודאי שמעו להם הם לא נפרדים,
למה הם מבזבז את זמנם

00:24:46:03 00:24:42:10
למה אמי לא מנסה עם אדם אחר,
וודאי שמעו אמירות כאלו.

00:24:51:12 00:24:46:10
אבל מכיוון שהם היו אנשים
מאמינים וטהורים וחיו יחד

00:24:56:19 00:24:51:18
בגלל זה הם הגיעו בסוף למקום טוב,
בזכות זה הגעתי לעולם.

00:24:58:04 00:24:57:03
מאוד יפה!

00:25:04:22 00:25:00:07

איזה סוג של נדר הם נדרו,
- כן, ובכן...

00:25:08:23 00:25:05:00

ספר לנו קצת על הנדרים שהם עשו
- כן, הם נדרו נדר

00:25:17:22 00:25:09:20

אחד הנדרים שהם עשו אחרי שנולדתי,
שאני אצליח בלימודים

00:25:24:14 00:25:18:10

בגלל שנולדתי בכפר,
לרוב הבנים הולכים לפי האבא

00:25:31:01 00:25:24:17

ולומדים להיות חקלאים, נפחים
או אורגים זה היה הגורל שלהם.

00:25:40:03 00:25:32:10

ואם זאת בת היא עוזרת לאמה בעבודות
הבית, לבשל, לנקות ולגדל ילדים.

00:25:46:08 00:25:41:09

למרות שבנות גילי החלו
לעשות עבודות מחוץ לבית

00:25:49:16 00:25:46:12

מעבר לכך ניתנה להם ההזדמנות
ללכת ללמוד בבית ספר.

00:25:54:13 00:25:49:21

אבל אם נסתכל אחורה,
הבנות עבדו רק בבית.

00:26:00:06 00:25:54:19

לכן בגלל שנולדתי בכפר הם נדרו נדר
לגדל אותי כילד מלומד.

00:26:05:17 00:26:00:18

זה היה הנדר שלהם,
לבסוף הם קיימו את הנדר שלהם.

00:26:07:20 00:26:06:06

התחלתי ללמוד כשהייתי ילד קטן.

00:26:13:05 00:26:08:00

כן ספרי לי על זה בהרחבה
מה אתה זוכר שהלכת לשם בפעם הראשונה

00:26:21:03 00:26:13:07
ראשית בשביל להבדיל אותי מילדי הכפר
קנו לי מכנס וז'קט חדש

00:26:27:13 00:26:24:13
כמו כן הם תפרו לי תיק
לנשיאת המחברות והספרים

00:26:34:20 00:26:28:09
בנוסף הם הכנו לי ביחד תיק
לנשיאת האוכל כמו לחם וגרגירים.

00:26:38:17 00:26:36:05
כשאני רואה היום את ילדי
נושאים תיק על גבם

00:26:41:11 00:26:38:19
אני אומר לעצמי,
איך משפחתי לא חשבו על זה

00:26:48:08 00:26:41:14
התיק שלנו היה נישא על כתף אחד,
וזה היה עושה לנו הרבה בעיות.

00:26:52:08 00:26:49:07
היינו מכניסים לשם ספרים
ואחרי זה אוכל.

00:26:57:15 00:26:52:10
כמו כן אני הייתי ילד נמוך ושמנמן
עם לחיים גדולות.

00:27:02:21 00:26:58:06
הייתי נראה ככה,
סחבתי את התיק והלכתי לבית הספר.

00:27:06:18 00:27:03:15
הבית ספר,
כזכור נולדתי וגדלתי בצ'רוטה.

00:27:08:09 00:27:06:21
ממה הכינו לך את התיק?

00:27:15:17 00:27:09:09
הם הכינו את התיק מבד,
מבד כותנה חדש.

00:27:19:15 00:27:16:10
היה בד שנקרא "קאקי אבוג'דה"

מזה מכינים את התיקים.

00:27:22:18 00:27:19:17

מי הכין לך את התיק?
- משפחתי ישבו ותפרו לי את התיק.

00:27:29:09 00:27:22:22

אחיו הקטן של אבי ששמו אצ'ו יצחק,
היום הוא תושב פתח תקווה

00:27:35:12 00:27:30:19

הוא היה מחשיב את המיומנויות
האלו כדבר קל עבורו

00:27:41:17 00:27:35:17

כל הילדים שהלכו ללמוד בבית ספר
הם היו רבים שהוא יתפור להם תיקים

00:27:46:11 00:27:41:21

למשל, זה לא היה רק לתפור תיק

00:27:52:04 00:27:46:14

אלא צריך להיות מקום לכל הספרים,
זה לא פשוט להחשיב את כל זה.

00:27:57:18 00:27:54:10

לכן מידי בוקר הייתי נושא על גבי
את התיק הזה והולך לבית הספר.

00:28:03:14 00:27:58:06

רגע כשהלכת לראשונה לבית הספר
הם הכינו לך תיק

00:28:07:04 00:28:03:16

מה עוד הכינו לך, מה אתה זוכר
מהפעם הראשונה שהלכת לבית הספר?

00:28:10:22 00:28:07:06

לקחתי איתי מחברות חדשות,
מחברות שלא כתבו בהם

00:28:17:15 00:28:11:08

לקחתי עפרונות לא מחודדים, ועט מסוג
"ביק", אהבתי מאוד עטים

00:28:20:20 00:28:18:03

לא היה ניתן להשיג את העט בקלות,
אבל היה לי את העט הזה.

00:28:29:00 00:28:21:22

בנוסף שמתי בתיק מחדדים ומוחק.

00:28:37:03 00:28:29:17
היות והלימודים מתחילים בחודש ינואר
כאשר הפרחים בסביבה פורחים

00:28:44:01 00:28:37:17
הטל שהיה מרטיב את רגלינו,
כמו כן לא היית נכנסת ככה לכיתה.

00:28:46:20 00:28:44:06
איך שהגענו לבית הספר בבוקר
היינו עומדים במסדר.

00:28:52:11 00:28:47:04
המנהל שעמד לפנינו,
רחשתי לו כבוד גדול.

00:29:01:08 00:28:53:02
במקרה גם הוא הרכיב משקפיים,
זה לא היה נקי כמו שלי, זה היה כהה.

00:29:05:04 00:29:02:01
תהיתי עם עצמי אם הוא רואה או לא,
האם הוא עיוור

00:29:07:23 00:29:05:07
ואם אני אזוז הוא יראה אותי או לא.

00:29:14:09 00:29:08:11
אני זוכר איך תלינו את הדגל
באותו זמן.

00:29:18:11 00:29:14:11
הלכתי לבית ספר, לפני שהיילה סלאסי
נפל ושלטון הדרג עלה במקומו.

00:29:22:12 00:29:18:21
אני זוכר איך היינו עומדים ומוזים
לקיסר, המלך שלנו ואבינו.

00:29:24:23 00:29:22:14
אתה זוכר את ההמנון?
- כן, אני זוכר גם את ההמנון.

00:29:28:07 00:29:25:01
מה אומרות המילים של ההמנון?
- עכשיו את מתקילה אותי.

00:29:37:01 00:29:33:05

לפני שמעלים את הדגל היינו עומדים
מול הדגל ושרים את המזמור

00:29:41:20 00:29:37:09
אבינו שבשמיים יושב במרומים...
זה היה ממשיך ככה.

00:29:48:02 00:29:42:10
לכן אחרי שהיינו שרים את המזמור
היינו מתפזרים לכיתות.

00:29:52:19 00:29:48:05
כל זה קרה ביום הראשון שהגעת
לבית הספר, ישר הצטרפת למסדר?

00:29:54:18 00:29:52:21
כן, הצטרפתי באותו רגע.

00:30:03:07 00:29:56:12
ראשית לפני שהבית ספר נפתח,
אבי לקח אותי ורשם אותי שם.

00:30:08:00 00:30:03:14
ראיתי את הבית ספר לפני כן,
ידעתי היכן המשרד של המנהל.

00:30:17:23 00:30:09:22
אבל את המחנך של הכיתה שלי ראיתי
ביום הראשון שנכנסתי ולא לפני זה.

00:30:26:14 00:30:20:15
הייתי ילד נמוך, לכן אנשים
היו מכנים אותי פלפל, ציפורן וכדומה

00:30:33:08 00:30:28:04
לאבי הייתה משפחה מאוד מדהימה!

00:30:40:07 00:30:33:11
אבי למד הכל בכוחות עצמו,
הוא למד קרוא וכתוב בכוחות עצמו.

00:30:46:07 00:30:41:02
לכן לפני שהלכתי לבית הספר,
אבי לימד אותי קרוא וכתוב בשכונה.

00:30:50:14 00:30:46:11
באמת?! דילגת על זה
אז ספר לי איך הוא לימד אותך

00:30:59:14 00:30:51:13

ראשית אני ואחי, ואפילו אחיי הקטנים
היינו עומדים ליד מיטתו של אבי

00:31:07:11 00:31:00:14

היינו מקשיבים לו כשהוא קרא בתנ"ך,
למשל אחד הדברים שהוא קרא

00:31:17:13 00:31:08:21

לפי הנבואה ולפי מה שכתוב בשאר
המקומות, העם שלנו לא יישאר באתיופיה

00:31:23:13 00:31:17:16

אנחנו נעלה לארץ ישראל, אבל כשנעלה
אנשים אחרים ינסו לעלות איתנו ביחד.

00:31:28:15 00:31:23:21

בהתחלה הם יסרבו לתת לנו ללכת
וילחמו בנו

00:31:33:10 00:31:28:20

אבל בסוף הם יארזו את חפציהם
וירצו ללכת איתנו יחד.

00:31:37:01 00:31:33:13

ככה הוא מספר לי כשהייתי ילד קטן.
- על סמך מה הוא היה אומר את זה?

00:31:46:10 00:31:39:15

הוא קרא מה שכתוב בתנ"ך ובנביאים
והבין את זה לבדו, ומספר לנו הכל.

00:31:51:11 00:31:46:19

לכן הוא לימד אותנו קורא וכתוב.
- איך הוא היה מלמד אותך?

00:31:55:21 00:31:52:01

ראשית הוא היה אומר לי לכתוב
את שמותיהם של אנשי השכונה

00:31:58:06 00:31:56:01

אחרי שרשמתי את שמותיהם
הוא היה שואל אותי מה רשום

00:32:03:08 00:31:58:14

אחרי שרשמתי את שמותיהם הפרטיים
הוא אומר לי לרשום את שמות המשפחה

00:32:10:19 00:32:04:02

אם רשמתי הכל נכון, הוא היה אומר לי
לרשום את שמות של קרובי המשפחה שלהם

00:32:16:12 00:32:11:18
בנוסף הוא היה מלמד אותי חשבון,
אחד ועוד אחד, חיבור וחסור.

00:32:22:16 00:32:17:20
למדתי בביתי לפני שהלכתי לבית הספר
לכן כשנכנסתי לכיתה א'

00:32:30:02 00:32:23:06
לא היה ניתן להשוות ביני
לבין שאר התלמידים, באתי לשם מלומד.

00:32:43:16 00:32:32:09
במקרה או שלא במקרה, המשפחות שלחו
את ילדיהם לבית הספר לפי יכולתם

00:32:47:08 00:32:44:01
כאשר הילדים היו מסוגלים ללמוד,
ולא דווקא לפי הגיל שלהם.

00:32:52:01 00:32:47:15
אני הלכתי לבית ספר
כשהייתי בן שש וקצת.

00:32:57:00 00:32:52:17
חבריי לכיתה היו בני 13 או 14.
-אוקיי.

00:33:03:04 00:32:58:14
לכן בגלל זה הם היו קוראים לי פלפל.
-כן.

00:33:07:06 00:33:03:12
איך הכיתה נראתה, אתה זוכר?
-כן.

00:33:15:12 00:33:07:17
היה לנו שולחן שהיינו כותבים עליו,
בנוסף היו לנו ספסלים וקרשים ארוכים

00:33:22:06 00:33:15:18
זה היה מושב גדול, היינו יושבים
על זה בין חמישה לשישה תלמידים.

00:33:26:19 00:33:23:04
אם מישהו מהתלמידים היה מפריע,
היו להם מושבים בצד שישבו שם בנפרד.

00:33:29:16 00:33:27:04

היינו יושבים על זה,
הכל היה עשוי מעצים

00:33:36:16 00:33:29:21
לפינו היה לוח כתיבה,
והמורה היה כותב בגיר.

00:33:40:17 00:33:37:05
את מה שהמורה היה כותב
אנחנו היינו מעתיקים במחברת

00:33:47:21 00:33:40:21
רוב הזמן היינו צריכים לשפר
את יכולת השינון שלנו.

00:33:54:16 00:33:48:12
זו הייתה צורת הלימוד העיקרית,
והיינו לומדים לפי השיטה הזאת.

00:33:59:17 00:33:55:01
לכן איך שנכנסתי לכיתה א',
אני זוכר היטב

00:34:05:23 00:33:59:22
שקיבלנו ספר שנקרא
"למה הלך לשוק" בשיעור אמהרית.

00:34:16:11 00:34:08:05
לכן אחרי שחילקו לנו את הספר תוך
שבוע שבועיים היה צריך לקרוא את הכל

00:34:20:20 00:34:16:20
מכיוון שאני ידעתי לקרוא, הם אמרו
שאני לא יכול להישאר באותה כיתה

00:34:26:16 00:34:21:12
אמרו לי שאני צריך לעבור לכיתה ב'
בעוד שלושה חודשים בסמסטר הבא

00:34:31:00 00:34:26:19
ועד סוף השנה אני אסיים בכיתה ג',
זזה הלחיץ אותי.

00:34:37:00 00:34:31:06
לכן כשאני נזכר בזה היום, הילדים
עם יכולות עלו כיתה בתוך סמסטר.

00:34:42:13 00:34:37:06
אבל ילדים שלא היו להם יכולות
היו נשארים באותה כיתה 2-3 שנים.

00:34:47:20 00:34:43:03

לכן כשאני מתבונן בזה,
זו הייתה החלטה טובה.

00:34:55:11 00:34:48:01

אם מישהו לא עולה כיתה בגלל הישגיו
אלא בגלל הגיל, זה לא טוב עבורו.

00:34:58:13 00:34:56:18

זה מה שאני זוכר.

00:35:02:17 00:34:58:20

כמה תלמידים הייתם בכיתה בסך הכל?
-היינו הרבה תלמידים.

00:35:11:20 00:35:03:03

התלמידים בני 13-14 שלמדו איתנו יחד
במקביל ללימודים הם גם עבדו.

00:35:15:12 00:35:12:09

בתקופת איסוף הקציר
הם היו נעדרים מהלימודים

00:35:22:01 00:35:16:21

הם הלכו לאסוף את הקציר,
כמו כן כאשר חרשו את השדות הם נעדרו

00:35:26:22 00:35:22:06

לכן גם אם היינו 30 ילדים בכיתה,
התמדנו להגיע באופן קבוע כ-20 ילדים

00:35:32:16 00:35:27:08

אבל הילדים הבשלים שהיו בני 13 ו-14
היו נעדרים מהלימודים מהסיבות האלו.

00:35:40:07 00:35:32:22

למעשה בגלל שהם נעדרו מהכיתה,
היינו אומרים להם נכשלים.

00:35:45:04 00:35:40:18

הם נכשלו ונשארו מאחור
בגלל הסיבות העבודות שהיו להם.

00:35:53:06 00:35:45:07

בנושא של הכישלון, הייתה מישהי
מהשכונה שלנו, נשאיר אותה בעילום שם

00:36:00:21 00:35:53:20

בסוף שנה כשכולם אמרו אחד לשני

אני עברתי כיתה בסמסטר לכיתה ג', ד'

00:36:07:23 00:36:01:03
בנוסף למעבר לכיתה, היו מקטרגים
מי הצטיין במקום הראשון או השני

00:36:11:05 00:36:08:01
הייתה תחרות בינינו
מי יקבל את פרס ההצטיינות.

00:36:18:18 00:36:12:05
ואז ילדה אחת חזרה לביתה כשהיא בוכה
אמא שלה שאלה מה קרה לה

00:36:26:00 00:36:19:16
אנשים נוספים שאלו למה הילדה בוכה,
אחד מחבריי השיב להם שהיא "נפלה".

00:36:28:14 00:36:26:14
ואז הם אמרו,
"שאני אפול מי עזר לה לקום!"

00:36:38:13 00:36:30:12
הם לא הבינו את ההקשר של המילה נפלה
שזה אומר שהיא לא תעבור כיתה

00:36:40:06 00:36:38:17
לכן הם אמרו,
מי עזר לה לקום.

00:36:47:16 00:36:40:13
צחקנו והסברנו להם שהכוונה למילה
נפלה, זה שהיא לא הצליחה לעבור כיתה

00:36:52:15 00:36:47:19
ולא שהיא באמת נפלה
ושברה את האף או המצח שלה.

00:37:03:18 00:36:54:20
כשהיית תלמיד מה חשבת שתהיה בעתיד,
מה היה החלום שלך כשתהיה גדולה?

00:37:05:23 00:37:03:20
הבנת את השאלה שלי למה אני מתכוונת?
כן, הבנתי מצוין.

00:37:12:13 00:37:07:14
מכיוון שמשפחתי שלחו אותי לבית ספר,
הייתה לי הרגשה מיוחדת

00:37:21:17 00:37:13:04
כפי שסיפרתי לך, הם קנו לי בגדים
חדשים כל שנה בחודש שבית ספר התחיל

00:37:24:19 00:37:21:22
בנוסף לזה הם התחילו
לקנות לי נעליים.

00:37:32:06 00:37:26:14
כשהייתי חוזר לשכונה חבריי ביקשו
ממני למדוד את הבגדים החדשים שלי

00:37:35:02 00:37:32:08
כל זה גרם להבין שאני מיוחד.

00:37:38:09 00:37:35:12
הייתה נותן להם למדוד?
-כן, הייתי נותן להם למדוד.

00:37:44:16 00:37:40:04
היינו מסתתרים בבורות שהמים חלחלו
בהם כדי שאנשים לא יראו אתנו ערומים

00:37:47:03 00:37:44:19
מוריד את בגדיי ונותן לו למדוד,
ואומר לו להחזיר לי.

00:37:50:01 00:37:48:20
זה חמוד!

00:37:57:06 00:37:52:03
משפחתי תמיד אמרו לי,
למשל אבי היה אומר

00:38:04:17 00:37:57:09
הפרה הבכורה מיועדת לברהן, (אחי)
והעגלה מיועדת לאדיס (אחותי)

00:38:07:16 00:38:04:19
אבל מתנת האירוסין שלך
הם הלימודים שלך

00:38:13:00 00:38:07:20
לכן אני אתאמץ בכל דרך שתרכוש
השכלה ותגיע למקום רחוק.

00:38:17:10 00:38:13:10
אחרי שתסיים את לימודך כאן
תעבור ללמוד בעיר דוואט

00:38:20:12 00:38:17:12
ואז תעבור ללמוד באוניברסיטה
זה הדרך שאני מתכנן עבורך

00:38:23:22 00:38:20:14
ולא אתן לך בקר בשביל האירוסין שלך.

00:38:28:16 00:38:24:08
הוא התכוון למתנות שנותנים לחתונות?
-כן, קוראים לזה נדוניה בעברית.

00:38:35:04 00:38:30:14
המתנות האלו שקיבלנו לאירוסין
היו עוזרות להסתדר בהתחלה

00:38:38:12 00:38:35:08
אן שהוא מוכר את זה ומקבל כסף עבורו
אם זה שור הוא חורש אתו שדות

00:38:44:22 00:38:38:14
ואם זו פרה הוא חולב אותה,
לכן זה עזר לה לבסס את חייהם.

00:38:49:23 00:38:45:07
מהיותכם ילדים אביך חלק את זה אתכם?
-כן, הוא אמר לנו את מאז.

00:38:53:11 00:38:50:01
מאז ומתמיד הוא היה אומר לנו,
זה בשבילו, וזה בשבילה

00:38:59:06 00:38:53:13
אבל מתנת האירוסין שלך, זה לא כבשה
או בקר אלא הלימודים שלך.

00:39:05:10 00:39:00:08
הוא רצה שאני אתחזק בלימודים,
וככה התחלתי את הלימודים שלי.

00:39:10:07 00:39:05:12
כפי שסיפרתי לך כשהייתי חוזר לשכונה
הילדים היו באים אליי ושואלים אותי

00:39:13:23 00:39:10:11
איזה מכונית ראית היום,
האם קנית סוכר?

00:39:16:19 00:39:14:01
האם היית בעיר,
איך היה נראה בית הקפה?

00:39:19:18 00:39:17:01

האם אכלת לחמניה?
כשהייתי עונה להם על השאלות האלו

00:39:22:21 00:39:20:03

הבנתי שאני מיוחד,
והמשכתי את לימודיי.

00:39:26:18 00:39:23:05

למדת רחוק מהבית כשהיית בכיתה א'?

00:39:30:04 00:39:26:20

בכיתה א' הלכתי ללמוד כל יום
ואז כשהייתי חוזר מידי ערב לביתי

00:39:34:16 00:39:30:12

בשעה שהייתי נפגש עם חבריי הכפריים,
הם היו שואלים אותי שאלות

00:39:38:15 00:39:34:21

האם קנית פעם ממתקים,
אתה יכול לקנות לנו סוכר ולהביא לנו

00:39:44:14 00:39:38:18

האם היית בבית קפה, איך אתה אוכל
לחמניה, אתה מרטיב את זה בתה או לא?

00:39:48:02 00:39:44:22

הם שאלו אותי את כל השאלות האלו,
כי כל הדברים היו חדשים עבורם

00:39:52:11 00:39:48:18

אבל אני הייתי רגיל לכל זה.

00:39:55:18 00:39:54:20

מקסים!

00:40:02:08 00:39:57:22

תסביר לנו על האופן ששמרו
על המשמעת בבית הספר.

00:40:08:19 00:40:03:01

בבית הספר שלמדתי בו,
היה בו הרבה משמעת.

00:40:13:05 00:40:09:12

ראשית לא היינו קוראים למורים
בשמות הפרטיים שלהם

00:40:23:00 00:40:13:18
קראנו להם, גברתי, המורה
לא קראנו להם למשל מהרט, יעקב, אלמז

00:40:26:00 00:40:23:06
היינו מכבדים אותם מאוד.

00:40:32:07 00:40:26:12
דבר שני, אם היינו מרימים ידיים
והמורה לא נתן לנו רשות לדבר

00:40:39:15 00:40:33:11
לא הייתי מדבר על דעת עצמי
בלי שקיבלתי את האישור של המורה.

00:40:44:01 00:40:40:23
לא יכולנו להיכנס לכיתה באיחור,
היינו נענשים.

00:40:46:17 00:40:44:21
איך היו מענישים אתכם?
-העונשים היו חמורים.

00:40:57:21 00:40:47:18
אם התלמיד מופרע, אומרים לו לפתוח
את ידו ומכים אותו במקל או בסרגל

00:41:09:04 00:41:05:01
כן, זה נקרא "מְסָמֵר"?
-כן "מְסָמֵר".

00:41:11:23 00:41:09:07
זה סרגל לא?
- כן, זה סרגל.

00:41:15:06 00:41:12:06
הם היו מכים עם כל זה
את ידיהם של התלמידים.

00:41:21:06 00:41:15:16
אחד העונשים הכי קשים שהיו זה,
אחרי שמכניסים את העט בין האצבעות

00:41:26:10 00:41:21:14
היו לוחצים על הידיים,
וזה לא היה דבר פשוט.

00:41:29:13 00:41:26:15
לכן היה הרבה משמעת בתוך הכיתה.

00:41:36:11 00:41:29:20
אילו עונשים אתה קיבלת?
-אף אחד מהעונשים, הייתי ילד קטן.

00:41:38:09 00:41:36:16
היו חסרים תלמידים מצטיינים.

00:41:42:22 00:41:39:01
כל הזמן היו מחפשים
את התלמידים המצטיינים

00:41:49:05 00:41:45:05
למרות שזה לא צנוע לומר
שהייתי תלמיד מצטיין

00:41:52:14 00:41:49:20
אבל הייתי תלמיד טוב,
לכן אהבתי מאוד ללמוד.

00:41:59:05 00:41:53:15
מעבר ללימודים אם לא הייתי יוצא
במקום ראשון או שני הייתי מתחרט.

00:42:08:05 00:42:01:09
אילו מקצועות היית לומד, מה למדתם?
- אמהרית, חשבון, גאוגרפיה

00:42:19:14 00:42:10:17
אבֶּרט, בארץ זה נקרא לימודי חברה
מדעים, למדנו גם מוזיקה.

00:42:24:09 00:42:20:09
מה הייתם לומדים בשיעור מוזיקה?
- היית לנו מורה למוזיקה

00:42:29:05 00:42:24:11
היא לימדה אותנו פיתוח קול
והגייה נכונה של המילים.

00:42:36:18 00:42:30:22
למשל בשפה האמהרית
ישנם תחומי ידע שונים

00:42:41:09 00:42:36:21
ראשית צורת הגייה של המילים,
מה שאנו קוראים בארץ דקדוקים

00:42:46:12 00:42:41:11
למדנו את כל אלו, כמו כן
למדנו יכולות כתיבה וחיבור.

00:42:51:15 00:42:46:23
אחד הדברים שאהבתי וחיכיתי לו
עד שחזרנו מהחופשה

00:42:57:15 00:42:52:08
כשחזרנו מחופשת קיץ או חופשות חג,
או כשהלימודים התחילו

00:43:01:02 00:42:57:17
היו מבקשים מאיתנו לכתוב
תחביר ונקרא אותו.

00:43:06:22 00:43:01:08
התחביר היה בעיקר על הדברים
שהעברנו בזמן החופש.

00:43:09:23 00:43:07:08
לכן זה היה מאוד משמח!

00:43:14:08 00:43:10:02
אתה זוכר משהו שכתבת ונצרב במוחך?

00:43:18:12 00:43:14:10
למשל פעם אחת,
אני לא זוכר באיזה כיתה הייתי

00:43:22:05 00:43:19:17
הייתה חתונה בשכונה שלנו,
זו הייתה חתונה שאהבתי מאוד

00:43:26:16 00:43:23:23
הסיבה שאהבתי את החתונה הזו
אני מכיר הבחורה שהתחתנה.

00:43:33:00 00:43:26:19
לכן כתבתי חיבור על החתונה,
איך התקיימה טקס החתונה

00:43:41:17 00:43:33:13
כתבתי איך הרגשתי צער שאותה הילדה
התחתנה ועזבה למקום אחר.

00:43:46:03 00:43:42:19
בנוסף כתבתי על האוכל שהוגש
ועל האורחים שהגיעו מרחוק

00:43:51:08 00:43:47:10
כשהם ערכו היכרות עם דודים שלנו
שלא ראיתי ולא הכרתי לפני זה.

00:43:57:17 00:43:53:00
היה מזג אוויר מצוין באותו זמן,
כתבתי איך שבנו את האוהל ורקדו שם.

00:44:02:21 00:43:58:17
כתבתי איך שתחילה הם אכלו את הבשר
ולאחר מכן המשתה שערכו

00:44:07:21 00:44:03:00
לא הייתי יכול לשתות משקה חריף,
אבל יכולתי לשתות משקה ממותק.

00:44:10:22 00:44:08:06
אני זוכר עד היום
את כל התחביר הזה שכתבתי.

00:44:15:21 00:44:13:15
בתוך בית הספר...

00:44:24:19 00:44:21:12
האם למדו גם בנות בבית הספר,
אני שואלת אותך שתי שאלות

00:44:28:06 00:44:25:01
האם הבנים והבנות למדו ביחד?

00:44:35:13 00:44:28:08
והשאלה השנייה, האם הבית ספר היה של
ביתא ישראל או בית ספר כללי לכולם?

00:44:43:11 00:44:35:16
ראשית בנוגע לשאלה השנייה שלך,
כל בתי הספר שלמדתי בהם

00:44:50:01 00:44:43:18
בשכונות שאני גדלתי בהם, לא היו
בתי ספר ייעודיים רק לביתא ישראל

00:44:55:00 00:44:50:10
לכן הלכתי ללמוד בבתי ספר כללי
שלמדו בו מוסלמים, נוצרים וגם אנחנו

00:44:59:03 00:44:55:03
למרות שאנחנו היינו מעטים,
לכן הלכתי לבית ספר כללי.

00:45:06:17 00:44:59:13
כשהייתי בכיתה ב' היו גם בנות,
היו בנות בכל הכיתות בבית ספר.

00:45:12:01 00:45:06:20

רוב הבנות הנן בנות
שנולדו וגדלו בעיר

00:45:16:08 00:45:12:03

היו גם בנות מהכפר, אבל גם הבנות
למדו איתנו באותה הכיתה.

00:45:21:05 00:45:18:23

לכן לא היו כיתות נפרדות
לבנות למדנו ביחד.

00:45:25:20 00:45:22:01

היינו חברים וכולנו שיחקנו יחד
כמו שילדים משחקים

00:45:32:15 00:45:26:04

למרות שהבנות ישבו לבדן בקבוצה
ושיחקו וגם אנחנו הבנים ישבנו לבדנו

00:45:37:09 00:45:33:02

אבל בתוך הכיתה או בזמן
שהכנו שיעורי בית

00:45:43:11 00:45:37:14

אני הייתי עוזר להן והן עזרו לי
את כל אלו חלקנו עם הבנות.

00:45:45:11 00:45:43:15

לכן לא היה הבדל בינינו.

00:45:49:01 00:45:45:14

אוקיי, האם בבית הספר ידעו
שאתה יהודי?

00:45:52:22 00:45:49:04

האם עשו לך בעיות על היותך יהודי?
איך היה המפגש בין הדתות השונות?

00:45:59:06 00:45:53:02

דבר ראשון השכונה שאנחנו באים ממנה
היא של ביתא ישראל לכן הם ידעו

00:46:06:11 00:45:59:21

חוץ ממני משפחות כמו משפחתי שלחו
את ילדיהם לבית הספר

00:46:09:17 00:46:07:01

לכן כולנו היינו מתאספים

והולכים יחד לבית הספר

00:46:13:21 00:46:09:20
זה היה ככה כשהלכתי לבית ספר יסודי
וכך היה גם כשהלכתי לתיכון.

00:46:23:12 00:46:14:13
מעבר לזה הדבר שהבדיל אותי מהם,
שמו של סבי היה יצחק אדגה.

00:46:29:19 00:46:24:03
הנוצרים לא קראו לעצמם בשם יצחק,
רק לסבי קראו יצחק.

00:46:37:12 00:46:29:21
אז הם אמרו לי שאני יהודי טהור,
שמחפש ילדים בלילות כדי לאכול אותם.

00:46:39:13 00:46:37:17
הם היו אומרים לך ככה?
- כן, הם היו אומרים לי ככה.

00:46:44:10 00:46:39:16
מקרה אחד שאני זוכר עד היום
כשלמדתי בבית ספר יסודי

00:46:48:18 00:46:44:14
בגלל המקרה הזה הייתי קרוב
להפסיק את הלימודים שלי

00:46:59:11 00:46:49:00
אותו ילד היה יותר גדול ממני בגיל,
אני ובן דודי שיחקנו כדורעף בהפסקה.

00:47:04:11 00:46:59:18
אני אספר לך הכל באופן מסודר,
היינו נכנסים לבית ספר בשמונה בבוקר

00:47:10:23 00:47:07:00
באזור השעה שתיים הילדים שחיו בעיר
הלכו לבתיהם לאכול ארוחת צהריים

00:47:15:09 00:47:11:13
באזור השעה אחת וחצי או שתיים,
הם הלכו לאכול ארוחת צהריים בבתיהם.

00:47:21:08 00:47:15:13
הילדים שהגיעו מהכפר, הביאו איתם
לחם וגרגירים ונשאו לאכול בבית ספר

00:47:26:18 00:47:21:11
ושותים מים, היה לנו ברז מים
אחרי שהיינו שותים את המים

00:47:33:02 00:47:28:11
היינו משחקים כדורעף, כדורגל
או כל מיני משחקים נוספים

00:47:38:19 00:47:33:05
לכן בזמן שאני ובן דודי שיחקנו יחד,
ניגש אלינו ילד אחד

00:47:43:16 00:47:39:16
הוא היה בן של קייס,
קראו לו מולו.

00:47:48:06 00:47:44:01
הוא בא אלינו והפריע לנו,
ככה הוא היה מפריע כל הזמן.

00:47:52:11 00:47:48:09
מה כוונתך שהוא היה מפריע כל הזמן?
- הוא היה קורא לי קניבל, נווד ועוד

00:48:01:03 00:47:53:01
הוא היה בא אליי הרבה ומתגרה בי,
וזה התחיל לערער את נפשי.

00:48:08:08 00:48:01:17
אבל מכיוון שהייתי ילד קטן שתקתי לו
ואז כשראיתי שבן דוד שלי נמצא לידי

00:48:11:20 00:48:08:10
ארזתי אומץ, הרמתי אבן גדולה
ורדפתי אחרי אותו ילד.

00:48:20:13 00:48:12:11
כשהוא פחד וברח ממני, במקרה אחד
החלונות בבית הספר היה פתוח

00:48:27:00 00:48:21:07
המסגרת של החלון היה מוגן בסורגים
והחלק הפנימי היה רק זכוכית

00:48:32:11 00:48:27:03
מכיוון שהחלון היה פתוח, כשהוא עבר
משם הוא קיבל מכה במצח מהחלון

00:48:36:23 00:48:33:09
הוא קיבל מכה חזקה וירד לו הרבה דם,

וגם אני נבהלתי מאוד.

00:48:43:13 00:48:37:12
ואז הגיעו אנשים ולקחו אותנו לביתו,
בסוף הם טבעו אותי על בריונות.

00:48:47:21 00:48:43:20
מה עשית כשזה קרה ככה?
- פחדתי וברחתי לביתי.

00:48:54:13 00:48:48:01
סיפרתי את זה למשפחתי, הם נבהלו גם
ואמרו לי, לא נורא טוב שנהגת כך.

00:49:00:10 00:48:55:02
לאחר מכן הגיע מכתב שאומר
שאני צריך להיות מסולק מהבית ספר

00:49:04:17 00:49:00:17
הם רשמו במכתב את מה שקרה,
ואז הלכתי עם אבי לבית ספר.

00:49:11:02 00:49:05:20
אבי הסביר להם טוב, שהילד התעלל
בי בגלל שאני מביתא ישראל

00:49:15:04 00:49:11:08
בגלל שאותו ילד הוא בן של נוצרים,
זה לא מקנה זכויות מיוחדות

00:49:18:06 00:49:15:12
הוא אמר להם, אני מכיר טוב את בני
אני לא בא להצדיק את מעשיו

00:49:22:06 00:49:18:12
בני לא מתנהג ככה, הוא רק
התרגז ולא חשב על מעשיו

00:49:27:23 00:49:22:11
הוא אמר להם, למה על זה אתם סוגרים
את ההזדמנויות בפניו ומסלקים אותו.

00:49:35:14 00:49:28:06
לבסוף הם עשו שלום בין המשפחות שלנו
אבי נתן פיצוי למשפחה שלו.

00:49:38:18 00:49:36:04
זאת אומרת הם האשימו אותי בהכל.
- אוקיי.

00:49:40:21 00:49:39:02

ואז הם החליטו שאבי צריך
לשלם להם פיצוי.

00:49:43:21 00:49:40:23

מי החליט את זה?
- המנהל של הבית ספר.

00:49:48:13 00:49:45:08

הוא אהב אותי מאוד,
והוא לא רצה לסלק אותי מהבית ספר

00:49:53:12 00:49:48:20

לפי החוק בגלל המעשה שעשיתי,
הוא היה צריך לסלק אותי מהבית ספר.

00:49:58:10 00:49:53:19

לכן הם אמרו לפצות את משפחתי
של אותו ילד והוא נתן להם פיצוי.

00:50:01:06 00:49:58:22

ואז לא סילקו אותי מהבית ספר.
אבל כל זה קרה...

00:50:04:05 00:50:01:09

מה הכוונה שאביך שילם פיצוי?
- הוא שילם כסף.

00:50:08:15 00:50:04:07

אני לא זוכר את הסכום, אבל אמרו לו
לשלם בעבור הוצאות הרפואיות

00:50:13:18 00:50:09:20

על הימים שהוא ישב בבית וכו'...
והחליטו להטיל את הפיצוי על אבי.

00:50:17:17 00:50:14:02

אבי שילם להם את הסכום שהם ביקשו
ואז חזרתי לבית ספר.

00:50:23:09 00:50:18:10

לכן המקרה הזה קרה
בגלל שהייתי יהודי.

00:50:29:13 00:50:23:17

אותו ילד היה מציק לי כל הזמן,
הוא היה דוחף אותי ועומד במקום שלי

00:50:35:01 00:50:29:17

הוא היה מפריע לי וגם מקלל אותי,

הוא היה אומר לי שאני נוד

00:50:41:16 00:50:36:23
מוציא זנב בלילה,
הוא היה אומר לי את כל המילים האלו.

00:50:46:04 00:50:41:19
אבל נוכחותו של בן דוד שלי לידי
עזר לי לתפוס אומץ.

00:50:48:20 00:50:46:23
זה מה שדרבן אותי לעשות את כל זה.

00:50:58:06 00:50:53:08
האם ילדים אחרים הציקו לך ככה?
היית מתקרב לנוצרים

00:51:01:17 00:50:58:08
או בגלל הנסיבות הללו התרחקתם מהם,
איך זה היה?

00:51:05:09 00:51:01:20
רוב החברים שלי היו נוצרים,

00:51:10:16 00:51:05:22
עצם זה שכולנו בני אדם, אנחנו לא
אמורים להזיק או לפגוע אחד בשני

00:51:18:12 00:51:11:06
זו הדרך שאני האמנתי בה, וגם משפחתי
חינכו אותי שלא יהיו לי מחשבות רעות

00:51:24:07 00:51:18:22
הם תמיד אמרו לי, שאם אכיר אנשים
מקרוב הם יכירו אותי גם מקרוב.

00:51:28:15 00:51:25:07
לכן רוב החברים שלי מהלימודים
היו ילדים נוצרים.

00:51:32:03 00:51:28:20
לכן לא התרחקתי מהם,
פשוט הבנתי שאותו הילד היה ילד רע.

00:51:38:03 00:51:32:12
למרות זאת אני יודע שהיו הרבה ילדים
שסבלו בגלל שהם היו מביתא ישראל.

00:51:43:15 00:51:38:14
למשל כשהלכנו לבית ספר תיכון,

היות והבית ספר היה רחוק

00:51:49:10 00:51:43:17
מאיזה כיתה מתחיל בית ספר התיכון?
- בית ספר יסודי, זה עד כיתה ו'.

00:51:54:18 00:51:50:05
הבית ספר תיכון
מתחיל מכיתה ז' ועד כיתה י"ב.

00:52:00:18 00:51:55:10
לכן כשעברתי לתיכון היו לי חברים
נוספים חוץ מאלו שהיו השכונה שלי.

00:52:03:23 00:52:00:20
הבית ספר היה רחוק מאיתנו,
זה הליכה של שלוש שעות

00:52:11:11 00:52:04:23
זה לכיוון אחד, הליכה ברגל
לכן היינו לוקחים איתנו אוכל.

00:52:15:10 00:52:11:17
דבר ראשון היינו צריכים
לשכור דירת מגורים

00:52:20:06 00:52:15:21
לכן היו אנשים שידעו שאנחנו יהודים
וסירבו להשכיר לנו את הבית שלהם.

00:52:22:17 00:52:20:23
מכיוון שאתם מביתא ישראל
- מה אתה זוכר?

00:52:30:12 00:52:25:18
היו אנשים בעיר שסירבו להשכיר לנו,
היו הרבה אנשים שנתקלו במקרים כאלו.

00:52:33:00 00:52:31:09
לא היה קל להיות ביתא ישראל!

00:52:41:11 00:52:33:10
בגלל שאנשים יצרו בראשם כל מיני
סטיגמות מוטעות עלינו

00:52:45:09 00:52:41:20
לכן זה לא היה קל,
במקרה שלי לסבי קראו יצחק אדגה

00:52:49:20 00:52:45:13

אי אפשר להסתיר את זה, הוא היה אדם מוכר ומכובד, ואני גאה בו.

00:52:53:08 00:52:49:22
מה הכוונה שהוא היה מוכר?
- סבי היה אדם מאוד מוכר.

00:52:54:09 00:52:53:11
במה הוא עסק?

00:53:02:15 00:52:56:04
ראשית כפי שסיפרתי לך קודם,
מעבר לזה שהוא ידע קרוא וכתוב

00:53:09:16 00:53:02:20
הוא ידע היטב את כל התנ"ך, לכן הרבה
קייסים היו באים אליו להתייעץ אתו.

00:53:12:11 00:53:10:04
באמת, תסביר לנו את זה היטב.
- כן

00:53:18:05 00:53:13:06
למשל בזמן שהם היו מתפללים
או בזמן שהם עשו את ההפטרה

00:53:21:19 00:53:18:13
הם היו אומרים, תקראו ליצחק שיקשיב
לנו במקרה ואנחנו נשגה בקריאה

00:53:26:07 00:53:21:21
הוא היה אומר להם איך להגות
את המילים כאשר הם טעו, ומתקן אותם.

00:53:31:19 00:53:26:23
מעבר לזה,
אינני יודע מי לימד אותו

00:53:37:12 00:53:33:17
הוא היה מוצא תרופות
להרבה סוגים של מחלות.

00:53:44:11 00:53:39:07
אחד הדברים שאני זוכר,
אני הייתי שואל אותו הרבה שאלות.

00:53:50:04 00:53:45:05
פעם אחד הוא ניסה לרפא אדם
שנחש הכיש אותו

00:53:55:09 00:53:51:05
שראיתי אותו ושאלתי אותו, איך הוא
יודע את זה, והיכן הוא השיג את זה

00:53:58:05 00:53:56:01
הוא השיב לי,
החתולה אוכלת נחשים

00:54:03:00 00:53:58:22
אבל אחרי שהיא מסיימת לאכול את הנחש
החתולה הולכת לחפש עלה מסוים

00:54:04:09 00:54:03:06
כדי שהארס של הנחש לא יהרוג אותה!

00:54:12:01 00:54:05:19
הוא אמר, עקבתי אחריה פעמיים-שלוש
וראיתי אותה אוכלת את אותו העלה

00:54:17:06 00:54:12:15
הבנתי שהעלה הזה הוא תרופה,
ואז הוא היה משתמש באותו עלה.

00:54:26:05 00:54:18:15
מעבר לזה אנשים שהיה להם כאבי בטן
והקאות, הנוצרים היו אוכלים בשר חי

00:54:30:05 00:54:26:10
לכל אלו הוא היה מערבב
עלים ושורשים ונותן להם.

00:54:33:08 00:54:30:07
אילו סוגים של עלים ושורשים הוא היה
נותן להם, אתה מכיר את שמותיהם?

00:54:36:14 00:54:33:12
למשל אחד העלים שאני זוכר

00:54:41:04 00:54:37:04
אספר לך משהו אחר, איך הוא מצא
את התרופה למחלה מסוימת.

00:54:47:12 00:54:42:11
אחד הכלבים של המשפחה,
הם לקחו יבול שנקרא "אינקרדד"

00:54:51:17 00:54:48:02
עשו מזה לחם ונתנו לו לאכול,
הכלב אכל הרבה ונהיה חולה מזה.

00:54:53:08 00:54:52:02
הכלב נהיה חולה וסבל מכאבים.

00:54:59:17 00:54:54:10
הכלב קם באפיסת כוחו
ומצא עלה שנקרא אימבצ'ו

00:55:05:17 00:54:59:19
הכלב אכל את העלה שוב ושוב,
סבי ראה שזה מרפא אותו.

00:55:11:15 00:55:06:05
לכן הוא הבין שהתרופה לאנשים שסבלו
מאינקרדד הוא עלה אימבצ'ו.

00:55:17:01 00:55:11:19
האינקרדד היה ראוי לאכילה?
- לרוב האינקרדד לא היה לאכילה

00:55:22:09 00:55:18:05
משתמשים בזה בשביל להפיק ערק,
אבל אנשים שלא ידעו את זה

00:55:28:22 00:55:22:17
הם הכינו מזה לחם, ונתנו את זה לכלב
ואז כשהכלב אכל את זה

00:55:36:19 00:55:29:00
סבי שם לב מה ריפא את הכלב,
וככה הוא היה עוזר להרבה אנשים.

00:55:43:18 00:55:40:10
לכן הוא היה מומחה גדול.
למעשה בתקופת שלטון הדרג

00:55:52:19 00:55:44:15
כאשר הבית חולים "אריה שחור" זימן
מומחים כמוהו, סבי היה אחד מהם.

00:55:57:16 00:55:53:03
הם הזעיקו אותו ולמדו את המומחיות
שלו את הדרך שבה הוא למד את זה

00:56:02:12 00:55:57:19
הם תיעדו הכל במסמכים,
אינני יודע אם השתמשו בזה או לא

00:56:04:13 00:56:02:15
אבל הם זימנו את סבי לשם,
והוא נסע לשם.

00:56:10:15 00:56:05:12
אז הבית שלכם היה כמו מרפאה?
- כן, היו מגיעים לשם הרבה אנשים

00:56:16:23 00:56:12:02
אינני יודע אם את זוכרת, היו מגיעים
הרבה אנשים שהיה להם שקדים בגרון

00:56:20:14 00:56:17:01
אנשים שהיה להם שקדים בגרון
היו באים לסבי להוריד אותם.

00:56:25:18 00:56:22:08
אנשים שהיה להם כאבי שיניים,
הגיעו אליו מכל הכפרים.

00:56:29:10 00:56:25:23
תסביר לי איך היו חותכים את השקדים
בגרון, האם הורידו לך את השקדים?

00:56:33:16 00:56:29:13
באתיפיה אין מישהו שלא הורידו לו
שקדים בגרון, גם הבנים וגם הבנות.

00:56:38:00 00:56:33:21
למה חותכים את השקדים?
- הענבל בגרון

00:56:46:00 00:56:40:22
הענבל גרון מתנפחת מסיבה כלשהי
ומפריעה לך לאכול ולשתות.

00:56:55:09 00:56:46:22
אם זה תינוקות, בזמן שהם ינקו חלב
מהאמא אין להם אוויר

00:56:59:03 00:56:55:20
לכן זה גרם להם לבעיות,
והם היו מתים בגלל זה.

00:57:01:21 00:56:59:15
כאשר חותכים את הענבל,
זה מעביר אוויר

00:57:07:05 00:57:02:08
הסיבה העיקרית שחותכים אותה,
זה כדי שהאוויר יעבור.

00:57:11:15 00:57:07:20

לכן סבי היה עושה את כל הדברים האלו
הגיעו אליו גם ילדים גדולים.

00:57:17:12 00:57:11:17
מה אתה זוכר מכל זה, באילו כלים הוא
השתמש כדי לחתוך את השקדים?

00:57:23:13 00:57:17:15
היו לו שני כלים, אחד מהם עשוי מעץ
והכלי השני היה עשוי מברזל

00:57:28:15 00:57:24:21
הכלי שעשוי מעץ,
אפילו רוב הרופאים כיום

00:57:35:07 00:57:29:12
בודקים עם זה את הגרון שהאדים,
אני זוכר את זה, זה דומה לכלי הזה.

00:57:47:22 00:57:40:05
בדיוק, אני רואה את הרופאים בארץ
איך הם לוחצים על הלשון בעזרת המקל

00:57:50:23 00:57:48:02
זה היה השימוש שלה,
כפי שסיפרתי לך, היו לו שני כלים

00:57:53:00 00:57:51:04
הכלי הראשון עשוי מעץ,
ותפקידו זה ללחוץ על הלשון

00:57:59:18 00:57:53:07
וכלי השני עשוי מברזל מחודד,
שהכינו את זה בכדי לחתוך עם זה.

00:58:04:06 00:58:00:13
אחרי שחותכים, מוציאים את שהשקדים
בעזרת המקל כדי שלא יכנס לגוף.

00:58:07:09 00:58:04:08
אלו היו הכלים של סבי.
- אוקיי.

00:58:18:17 00:58:07:11
אבל פה בארץ, השקדים בגרון יכולים
להחמיר ברמה כזו כאשר נדבקים וירוס

00:58:24:07 00:58:19:04
בארץ ניתן לטפל בזה בקלות
בעזרת אנטיביוטיקה

00:58:28:23 00:58:26:14
לכן גידלנו את ילדנו
בלי לחתוך להם שקדים בגרון.

00:58:35:06 00:58:30:19
רגע, קודם כל סבך היה מגד עתידות?
- כן הוא היה מגד עתידות.

00:58:37:16 00:58:35:08
מה זה אומר מגד עתידות,
תסביר לי מה המשמעות של זה.

00:58:44:20 00:58:39:00
היו הרבה סוגים של מגדי עתידות,
סוג אחד מגד עתידות כמו סבי

00:58:49:23 00:58:45:18
אחרי שהוא פותח ספר,
הוא אומר לך מתי נולדת

00:58:56:14 00:58:50:14
איזה כוכב מתאים למל שלך,
למשל כמו האסטרולוגים שקוראים במפות

00:58:58:23 00:58:56:23
גם לסבי היה את היכולת הזו.

00:59:02:04 00:58:59:07
אם נולדת בחודש מרץ,
אז היסוד שלך הוא רוח

00:59:08:12 00:59:04:08
אם נולדת במאי היסוד שלך הוא אש,
כמו שבארץ אומרים מזל מאזניים וכד'.

00:59:15:02 00:59:09:11
בעזרת כל המזלות, הוא ידע
באילו מחלות יכולת להידבק

00:59:19:10 00:59:15:12
הוא ידע מה הגורל שמחכה לך,
אם תהיה אדם גדול או אדם קטן

00:59:23:15 00:59:20:10
הוא היה מזהיר אותך להיזהר מפגיעות,
הוא היה יודע את כל זה.

00:59:33:12 00:59:25:00
בנוסף לזה שאר המקצועות שעסק בהם

היו בעיקר לרפא את נפשם של אנשים.

00:59:39:00 00:59:33:22

מה למשל?

- אנשים שחיפשו מומחה לנפש אדם

00:59:49:06 00:59:39:06

כאשר היה להם מתח נפשי,
להבנתי היכולת כתיבה שלו התפתחה משם

00:59:54:16 00:59:50:00

הוא היה מכין להם כתב,
זהו חלק מתפקידו של מגד העתידות

01:00:00:07 00:59:55:02

את הכתב הוא אומר לך לקשור על היד
או על הצוואר, וזה שומר עליך.

01:00:05:10 01:00:01:06

לכן בגלל שאנשים האמינו שזה ישמור
עליהם, והמצב הנפשי שלהם משתפר.

01:00:10:03 01:00:06:22

יש סיפור מיוחד כזה שאתה זוכר?
- כן, יש הרבה.

01:00:14:09 01:00:10:05

אז ספר לנו, באמת.

- סיפור נוסף

01:00:22:15 01:00:15:00

היו ילדים ביישנים שלא יכלו להסתכל
בעיניים ולתקשר עם אנשים אחרים

01:00:25:21 01:00:23:00

הם לא היו מסוגלים לאכול

במקום שיש בו אנשים

01:00:35:04 01:00:26:03

אנשים שהיו מאוד חלשים,
היו מטפלים בטיפול שנקרא "איינט"

01:00:39:04 01:00:36:00

לכן כשסבי היה מטפל בהם,

הייתי מקשיב לו הרבה.

01:00:44:19 01:00:40:01

אנשים הגיעו אליו מאוד מוקדם בבוקר,
לפי השעה בארץ בשעה חמש וחצי ושש

01:00:52:02 01:00:45:02
הוא היה הולך לחצר המטופל יושב לידו
הוא היה חוזר על המילים מספר פעמים

01:00:55:14 01:00:52:17
אני זוכר שהוא היה אומר את המילים
"אבשון קבשון"

01:00:58:22 01:00:55:16
מה הוא היה אומר?
- אבשון קבשון, ככה הוא היה אומר

01:01:02:23 01:00:59:01
מה זה אומר "אבשון קבשון"?
- לא שאלתי אותו את הפירוש של זה.

01:01:05:05 01:01:03:10
לא שאלת אותו?
- חכי אני אספר לך הכל.

01:01:13:05 01:01:05:20
הסיבה לכך היא,
היה לו חדר מיוחד שהוא עבד בו

01:01:16:03 01:01:13:08
הייתי נכנס לחדר שלו,
הייתי רואה את מה שהוא כותב

01:01:20:19 01:01:17:02
הייתי משתמש בעטים
שהוא היה טובל בדיו וכותב בהם

01:01:22:09 01:01:20:23
כשהוא היה רואה אותי עושה את זה
הוא היה כועס עליי.

01:01:26:17 01:01:22:12
הוא אמר לי, אני עושה עבודה שהאל
לא אוהב, זו עבודה רעה

01:01:30:09 01:01:26:19
בגלל שזו עבודה שהאל לא אוהב,
הוא לא רצה שאני אלמד את זה.

01:01:35:02 01:01:31:03
מכיוון שהייתי ילד לא ידעתי
שהמילים האלו מזיקות או לא

01:01:42:19 01:01:35:06
חשבתי שהמילים "אבשון קבשון" הם

מילים להרחקת רוחות שנמצאים בשמיים

01:01:46:23 01:01:43:01
ופותרים כל מיני בעיות שיש לאנשים,
זה מה שחשבתי שהמילים האלה אומרות.

01:01:54:04 01:01:47:01
לכן ישבתי בפתח של השכונה,
אמרתי את המילים "אבֶּשׁוּן קֶבֶשׁוּן".

01:01:57:01 01:01:54:08
ואז בלי ששמתי לב
הוא נתן לי מכה בראשי.

01:02:01:09 01:01:57:06
הוא אמר לי,
אמרתי לך לא לגעת בדברים האלו

01:02:04:20 01:02:01:12
בגלל שהוא כעס עליי ואמר שזה אסור,
לא שאלתי אותו על זה.

01:02:07:01 01:02:05:03
אני מצטער על זה עד היום.
- אוקיי.

01:02:10:22 01:02:08:01
לכן היו לו את כל היכולות האלו.

01:02:16:23 01:02:11:09
אני מתכוונת לסיפור מיוחד שאנשים
פנו לסבך והוא פתר להם את הבעיה.

01:02:24:07 01:02:17:03
בנוגע לזה, יש יותר מסיפור אחד של
אנשים שונים שאני מכיר שחיים בארץ

01:02:31:16 01:02:25:05
אלו שנקלו בבעיות כאלו, פנו לסבי
לעזרה והוא נתן להם כתב ועודד אותם.

01:02:43:13 01:02:32:03
היה לו את הספר של מגדי עתידות,
שהוא חיבר את תאריך הלידה שלהם

01:02:47:19 01:02:43:17
וגם היה מחובר לשמות של האימהות,
הכל היה כתוב במסודר

01:02:52:00 01:02:48:09

לכן ישנם אנשים שאני מכיר בארץ
שסבי אמר להם את גורלם.

01:02:55:02 01:02:52:04
לכן היכולות שלו דחפו אותו
לעשות דברים טובים לאנשים אחרים.

01:03:00:17 01:02:55:11
אפילו עד היום יש אנשים שאומרים לי
בזכות אביך וסבך זכית להגיע לעמדתך.

01:03:05:21 01:03:00:21
אוקיי, איפה סבך למד את הידע
על מגד עתידות?

01:03:09:16 01:03:05:23
לא היה בית ספר מיוחד לזה,
דבר ראשון עליך להיות מאוד אמיץ

01:03:12:23 01:03:10:08
דבר שני, אתה חייב להאמין בזה
ולנסות לעשות את זה

01:03:19:21 01:03:14:06
מעבר לכך זה היכולות האישיות שלו,
סיפרתי לך איך הוא היה מוצא תרופות

01:03:22:07 01:03:19:23
גם את התרופות אף אחד לא לימד אותו.

01:03:31:19 01:03:22:12
הוא עקב אחרי דבורים, חתולים וכלבים
ולמד בעצמו את כל התרופות.

01:03:36:12 01:03:32:13
דבר אחד שאני זוכר היטב הוא

01:03:45:20 01:03:37:09
בחודשים מסוימים הכלבים נהיים חולים
ואז הם מדביקים אנשים וחיות אחרות.

01:03:53:01 01:03:46:02
הוא היה מתאמץ הרבה למצוא את התרופה
לזה, בארץ קוראים למחלה הזאת כלבת.

01:03:58:00 01:03:53:15
אני יודע שהוא התאמץ רבות למצוא
תרופה למחלה הזו וזה לא הצליח לו.

01:04:01:19 01:03:58:05

לכן בגלל שהוא אמיץ
והאמין שזה יכול להצליח

01:04:08:07 01:04:02:01
הוא פגש אנשים כמוהו,
בנוסף לזה הוא הגיע למעמד גבוהה

01:04:11:16 01:04:08:17
בגלל שהוא האמין שהוא יכול להציל
אנשים בעזרת עשייתו.

01:04:16:01 01:04:11:20
הוא היה חוקר הרבה?
- מאוד, הוא היה חוקר גדול.

01:04:21:23 01:04:17:01
כאשר אני נזכר בו, למעשה אני נולדתי
כשסבי היה אדם מבוגר

01:04:26:07 01:04:22:01
נולדתי בערך כשהוא היה בגילי כיום
כשהוא היה בן 50

01:04:32:12 01:04:27:07
אני זוכר אותו בתור אדם
שאהב לנוע ממקום למקום.

01:04:37:07 01:04:33:13
אנשים תמיד ישבו סביבו,
אנשים תמיד באו אליו להתייעץ אתו

01:04:38:13 01:04:37:10
הוא תמיד היה לבוש בבגדים לבנים.

01:04:45:12 01:04:38:17
אני אף פעם לא ראיתי אותו
שהוא חרש שדות כמו כל החקלאים

01:04:49:20 01:04:46:22
כל האנשים היו חורשים וקוצרים
ומביאים לו את האוכל.

01:04:53:22 01:04:51:00
אף פעם לא היה חסר סעודות חג בביתו.

01:05:00:07 01:04:54:03
מעבר לכל זה האורחים היו מגיעים
לפני שהלכנו לישון ואוכלים בביתו.

01:05:14:22 01:05:07:19

אילו בעיות היו לאנשים שפנו לסברך?
קודם אמרת אנשים שיש להם לחץ נפשי

01:05:20:23 01:05:16:04
במקרה בשבת האחרונה אבי וכל משפחתי
הגיעו לבקר בבית שלי

01:05:28:04 01:05:21:19
אבי סיפר לי הרבה דברים,
אבל אחד הדברים שנדהמתי מהם

01:05:38:02 01:05:29:00
משפחה עשירה מביתא ישראל ממקום אחר
גנבו להם את כל הבקר והרכוש שלהם

01:05:43:02 01:05:38:05
והחביאו הכל ביערות,
ואז אנשים שחיו באותו מקום

01:05:52:07 01:05:43:05
בכפר שלנו כאשר גונבים רכוש למישהו
היו עדים שהעידו נגד הגנבים.

01:06:00:11 01:05:53:22
קוראים להם באמהרית "מורט אווקי"
הם היו מעידים נגד הגנבים

01:06:08:18 01:06:01:01
בנוסף לזה היו מומחים שיכלו לדעת
היכן לקחו את הבקר לפי העקבות שלהם.

01:06:16:01 01:06:09:08
הם עקבו אחרי העקבות שלהם והבינו
שהחביאו את הבקר דרומית לכפר שלנו.

01:06:19:12 01:06:16:04
ואז הם אמרו שילכו לספר את זה
ליצחק אדגה ובאו לסבי.

01:06:25:04 01:06:20:00
ואז סבי הלך לגנבים ואמר להם,
הבקר שגנבתם שייך לקרובי המשפחה שלי

01:06:29:19 01:06:25:06
איך אתם מעיזים לגנוב לנו!
כאשר הוא אמר להם ככה

01:06:31:21 01:06:30:04
זה סבא שלך אמר להם את זה?
- כן, סבא שלי.

01:06:35:11 01:06:31:23
כאשר הוא אמר להם, איך הם מעיזים
לגנוב את הבקר של קרובי משפחתי

01:06:39:14 01:06:35:16
הם אפילו לא חשבו למכור או לשחוט
או להחליף את הבקר.

01:06:46:05 01:06:39:19
לסבי היה שפתיים גדולות, הם אמרו
הקניבל הזה בעל השפתיים הגדולות

01:06:54:19 01:06:46:20
אנחנו לא נגנוב מהקניבל היהודי הזה,
והחזירו את הבקר לבעלים שלהם.

01:06:58:23 01:06:55:10
הבקר היה שייך לאלמנהו קסאו,
ככה אבי סיפר שהוא היה פה ביום שבת.

01:07:06:04 01:07:00:16
אנשים שהגיעו מרחוק פנו לסבך לעזרה
או שהוא עזר רק לאנשים של הסביבה?

01:07:10:19 01:07:06:09
הוא עזר גם לאנשים שהגיעו מרחוק,
אנחנו חיינו בווגרה,

01:07:19:02 01:07:11:02
אנשים היו מגיעים אליו מהרבה מקומות
מטגדה, וולקייט, טגראיי, ווזאבה.

01:07:25:18 01:07:19:07
אתה זוכר סיפור מיוחד?
- מה שקרה, לפני שנגיע לסיפור המיוחד

01:07:30:20 01:07:26:14
לא היו הרבה מגידי עתידות, אבל כל
מגידי העתידות הכירו אחד את השני

01:07:36:20 01:07:31:02
איך זה נקרא כאן,
באנגלית זה נקרא נטוורקינג.

01:07:43:05 01:07:37:03
היות והם הכירו אחד את השני,
אחד היה שולח את המטופל לסבי יצחק

01:07:48:17 01:07:43:07

סבי היה אומר למטופל אחר,
תלך לאליאס הקלף שלך נמצא אצלו.

01:07:52:01 01:07:48:21
וככה היו אנשים שהלכו
במשך יומיים-שלושה עד שהגיעו אליהם.

01:07:59:06 01:07:54:03
ראיתי הרבה אנשים בשכונה
שיצאו למסע הליכה עם מנשא אוכל

01:08:08:15 01:07:59:11
מעבר לזה אני זוכר אנשים היו נשאים
במשך שבוע-שבועיים כדי לקבל טיפול.

01:08:10:14 01:08:08:17
באמת?
- כן, הם היו נשאים בשכונה.

01:08:13:20 01:08:10:18
מי אירח אותם ודאג להם לאוכל?
- אנחנו, אנשי השכונה

01:08:20:19 01:08:13:23
סבתי אמו של אבי הייתה אישה מבורכת,
אף פעם לא נמאס לה מהאורחים

01:08:27:00 01:08:21:12
תמיד ניתן למצוא אוכל בביתה,
היא אף פעם לא התלוננה שנמאס לה.

01:08:31:21 01:08:27:06
איך היא יכלה להתמודד עם כל אורחים
שהגיעו אליכם, ביתכם היה כמו מרפאה

01:08:38:10 01:08:31:23
כל אנשי השכונה היו חיים
כמו כפפות וידיים.

01:08:43:15 01:08:38:13
סבתי יכלה להתמודד עם כל זה,
אמי תמיד הייתה לידה

01:08:49:14 01:08:44:12
גם הבית שלה הייתה איתה,
היו גם את הכלות שלה.

01:08:52:22 01:08:49:16
לכן במקרים כאלו כל הנשים האלו
התייצבו לעזור לסבתי בעבודות.

01:08:56:23 01:08:53:00
הן היו טוחנות, מבשלות,
ועושות משקה טלה

01:09:00:17 01:08:57:11
אם לא היה משקה טלה בבית של אחת מהן
היה ניתן למצוא בבית של מישהי אחרת

01:09:08:02 01:09:01:22
אבל היה עוזר הרבה, כאשר אמרו לו
להביא כבש לאורחים הוא עשה זאת מהר.

01:09:14:20 01:09:08:12
לכן בגלל שסבי אהב מאוד בשר,
הם כינו אותו "יצחק הזאב".

01:09:21:02 01:09:15:09
הוא אהב מאוד בשר,
מידי יום שישי היו תפילות

01:09:25:04 01:09:21:13
הם היו תומכים מאוד אחד בשני.

01:09:29:00 01:09:25:06
לכן כולם הבינו את המצב שהיו בו,
זה היה בית מאוד מכובד

01:09:35:20 01:09:29:02
כאשר הבית שייך לאדם מכובד וגדול,
הבית צריך להיות מוכן כל הזמן.

01:09:37:17 01:09:35:22
זו הייתה המסורת שלנו.

01:09:42:20 01:09:38:07
בגלל שהבינו את זה, כולם תמכו בכולם
ושמרו על הבית היטב.

01:09:50:10 01:09:45:07
אנשים שאמרת שהם באו לשבועיים,
מה היה להם, למה הם באו?

01:09:59:07 01:09:50:12
לרוב האורחים שנשארים יותר משבוע,
אלו אנשים שיש להם לחצים נפשיים.

01:10:06:05 01:10:00:09
אותם אנשים,
דבר נוסף שהם היו עושים למשל

01:10:11:04 01:10:07:15
היו אומרים להם לשתות אגוזים,
הצורה שהם היו שותים את האגוזים

01:10:21:13 01:10:13:13
אחרי שהיו משרים בכד לימון
ועוד כל מיני עלים

01:10:32:18 01:10:23:13
כמו כן לסבי היה חצר גדול שגדל בו
אפרסקים, עלי גֶּשׁוּ, תבלינים וגזר

01:10:37:04 01:10:32:22
מניחים את כל התערובת בחצר למטה,
בבוקר זה נהיה מאוד קר

01:10:42:23 01:10:37:15
אותו אדם צריך להקפיד לשתות את זה
במשך שבוע שבועיים.

01:10:47:15 01:10:43:01
גם אם זה מר לו והוא לא אוהב את זה
הוא חייב לשתות כי זה התרופה שלו.

01:10:52:06 01:10:47:21
אנשים ששתו את זה נשארו לגור בשכונה
כדי שסבי ישגיח עליהם.

01:10:54:10 01:10:52:14
זו הייתה אחת הסיבות הגדולות לכך
שהם נשארו אצלנו.

01:10:56:23 01:10:54:13
סבך היה קם מידי בוקר ומלווה אותם?
- כן, הוא היה מלווה אותם.

01:11:00:09 01:10:57:04
הוא היה רואה אותם, מלווה אותם
ואומר להם כיצד לשתות את התרופה

01:11:05:14 01:11:00:23
הוא היה אומר להם מה הכמות הנכונה,
אם הם צריכים להוסיף או להוריד.

01:11:14:05 01:11:10:17
בנוסף לזה הוא היה גם רופא שיניים?

01:11:20:15 01:11:16:18
הוא טיפל בשיניים, החל משל התינוקות

ועד אנשים מבוגרים.

01:11:31:10 01:11:22:13
אחרי חצי שנה שהתינוקות נולדו,
בארץ קוראים לזה שיני חלב

01:11:34:22 01:11:31:15
ואז התינוק מתגרד בשיניים
עם הבגדים והידיים שלו

01:11:40:18 01:11:35:14
אם הילד היה גדול,
נהיה לו חום גבוה בגוף

01:11:44:01 01:11:41:12
הוא משלשל וההתנהגות שלו משתנה.

01:11:50:19 01:11:45:13
לכן אינני יודע מדוע, אבל כאשר
הם עקרו את השיניים הילד הבריא

01:11:57:07 01:11:51:05
לכן היו מביאים אליו ילדים כאלו,
והוא עקר להם את שיני החלב שלהם.

01:12:01:04 01:11:57:16
הוא עקר את השיניים שהתחילו לגדול?
- כן, את השיניים שרק התחילו לגדול.

01:12:06:00 01:12:01:07
כאשר הם היו נתקלים בבעיות כאלו,
הוא היה עוקר להם את שיני החלב

01:12:12:16 01:12:06:10
ואז צומח שני אחר במקומו,
זאת אומרת גדל שן חדש במקום.

01:12:21:14 01:12:13:17
מעבר לזה כל שאר האנשים בכל הגילאים
שסבלו מכאבי שיניים

01:12:29:16 01:12:21:18
אלו שהלחיים והסנטר שלהם נפוחות,
וכל השיניים שלהם נשחטו ונשאר קצת

01:12:37:18 01:12:30:08
היו לו קיסמים מיוחדים דקים ועבים
הוא השתמש בזה והיה עוזר להם.

01:12:44:08 01:12:37:22

איך הוא טיפל בשיניים שלהם, כאתה
עוקר שן זה כואב, מה הוא היה עושה?

01:12:50:20 01:12:46:05
הוא לא היה נותן להם
תרופה לשיכוך כאבים

01:12:59:03 01:12:50:23
אבל לרוב אנשים באו אליו כדי לעקור
את השיניים שנהרסו ולהיפטר מהכאבים

01:13:02:07 01:12:59:09
לכן הוא היה עושה להם את זה בקלות.

01:13:11:11 01:13:03:01
אבל כדי לרפא את הפצעים, הוא היה
מערבב חרדל טחון ומניח על הפצע שלהם

01:13:17:16 01:13:11:23
לחרדל היה תפקיד חשוב, זה מרפא פצע
פתוח בקלות רבה.

01:13:21:01 01:13:18:07
אחרי שהוא שם להם את זה
מצבם משתפר

01:13:26:14 01:13:21:04
ואז אחרי יומיים-שלושה
את פוגשת את אותם האנשים בריאים.

01:13:28:13 01:13:26:19
רואים אותם כשהם היו הולכים לשוק
או להביא מים מהנהר

01:13:34:13 01:13:29:04
הם היו אומרים לסבי, האל יברך אותך,
מה היינו עושים בלעדיך.

01:13:40:15 01:13:34:23
דבר אחד שאני זוכר טוב,
הייתה בחורה יפה וצעירה

01:13:48:23 01:13:41:14
היא התחתנה ועזבה את ביתה,
היא ענדה טבעת שאין לה סדק

01:13:53:21 01:13:49:02
מה זה אומר טבעת שאין לה סדקים?
- היא ענדה טבעת שלמה על ידה

01:13:56:06 01:13:54:09
ואז הגוף של אותה ילדה
התרחב מאוד

01:14:00:19 01:13:56:11
בלי שהיא שמה לב,
הטבעת נכנס עמוק בתוך אצבעותיה.

01:14:06:14 01:14:01:07
ואז לפני שכרתו את אצבעותיה
הביאו אותה לשכונה שלנו

01:14:12:10 01:14:07:07
ואז לאט לאט הוא הוסיף חומר סיכה
והחליק את האצבעות שלה

01:14:16:09 01:14:12:23
ואז הוא מצא פתח קטן,
הוא הכניס לשם ברזל קטן

01:14:21:22 01:14:16:19
ואז הוא הביא מסור ניסר והוציא לה
את הטבעת, אני זוכר את זה עד היום.

01:14:26:15 01:14:22:17
ככה אותה הילדה הצילה את חייה
וחזרה למשפחתה.

01:14:34:22 01:14:31:03
איך הוא היה עוקר את השיניים
לילדים הקטנים?

01:14:38:18 01:14:35:02
הם היו בוכים, והוריהם היו מחזיקים
את הידיים והרגליים שלהם

01:14:46:04 01:14:38:22
אבל מאותו רגע, כפי שסיפרתי לך קודם
כשהילדים היו מגיעים למצבים כאלו

01:14:51:14 01:14:47:02
רוב הפעמים הם היו סובלים
משלשולים וחום

01:14:55:09 01:14:51:21
אבל אחרי 2-3 ימים שהוא טיפל בהם
הם נהיו ילדים בריאים לגמרי.

01:15:08:19 01:15:00:19
האם היו מרפאות נוספות באותו אזור?

- כן, היו מרפאות ובתי מרקחת

01:15:13:18 01:15:09:10
הייתה מרפאה קטנה,
היו מחלקים בה "אספרן"

01:15:16:23 01:15:14:06
אינני יודע אבל כל הזמן
הם היו נותנים זריקה לאנשים.

01:15:24:10 01:15:19:22
היה לנו קרוב משפחה
ששמו אסֶנקָאו מוקרייה

01:15:30:03 01:15:24:12
אינני יודע היכן הוא למד את זה, אבל
הוא זה שנתן תרופות מודרניות בגדבגה

01:15:34:22 01:15:30:08
לפני שהקימו את המרפאה,
הוא זה שהיה נותן להם את הטיפולים.

01:15:38:08 01:15:35:01
הם קראו לו הרופא אסֶנקָאו מוקרייה
אני זוכר את זה היטב

01:15:44:07 01:15:38:13
ראשית הוא העניק את הטיפול לאנשים
בסמוך לבית שלו

01:15:50:19 01:15:44:13
שנית, הוא היה מרתיח במים את המחטים
ונותן זריקות לחולים שבאו אליו

01:16:04:05 01:15:51:06
לא היו לו מחטים חד פעמים, ותרופות
מיוחדות כפי שאנו מכירים בארץ.

01:16:15:00 01:16:04:23
אבל אחרי שהחולים קיבלו את הטיפול
שלו, הם היו מתרפאים מהמחלה שלהם.

01:16:23:23 01:16:16:00
בנוסף היה את מרכז העיר דוואט
במרחק הליכה של שלוש שעות

01:16:27:10 01:16:24:01
ושם היה בית חולים גדול,
אפשר היה להיכנס לאשפוז שם

01:16:37:03 01:16:29:22
היה ניתן לקבל שם טיפול רפואי
באופן יותר מעמיק.

01:16:48:07 01:16:37:22
אבל אם היה צריך לעבור ניתוח,
או היו סיבוכים בלידה

01:16:53:09 01:16:50:13
הבית חולים שהעניק את הטיפולים האלו
היה ממקום בעיר גונדר.

01:16:56:19 01:16:53:13
זאת הייתה בעיה מאוד גדולה,
ראשית זה היה מאוד רחוק

01:17:02:17 01:16:57:06
כדי להגיע מהכפר שלנו לעיר גונדר
היה לוקח יום שלם.

01:17:09:22 01:17:05:07
כמו כן לא היה ניתן להשיג בקלות רכב
זה לא היה כמו היום.

01:17:15:15 01:17:10:01
בתקופתי הכבישים היו טובים והיו גם
יותר רכבים, יכלו להגיע לשם בקלות.

01:17:24:08 01:17:15:17
אבל בתקופות הקודמות, סבי וסבתי
היה להם תפקיד חשוב בגלל הסיבות אלו

01:17:29:14 01:17:24:19
מה סבתא שלך הייתה עושה?
- היה ידעה ליילד.

01:17:33:05 01:17:29:20
אילו דברים היא עשתה?
- אני מכיר הרבה אנשים שנולדו בעזרתה

01:17:41:13 01:17:34:06
אילו סיפורים אתה זוכר ממנה?
- אני זוכר את הימים שאחיי נולדו

01:17:47:19 01:17:42:06
מה שאני לא מבין עד היום, כשהיא
הייתה מיילדת, אמה הייתה עוזרת לה.

01:17:51:08 01:17:48:04
אבל כאן בארץ זהו מעשה לא ראוי,

אסור לעשות את זה.

01:17:57:15 01:17:52:08

מה אסור?

- למשל כאשר האימהות עמדו ללדת

01:18:00:18 01:17:57:20

האמא של היולדת עומדת לידה בלידה.

- כן.

01:18:07:05 01:18:01:11

לכן ראיתי את סבתי מאחורי אימי

שהיא תומכת ועוזרת לה בלידה

01:18:11:18 01:18:07:10

ואז התינוק נולד וכולם צוהלים משמחה

זה מה שאני זוכר.

01:18:14:17 01:18:11:21

אבל כאן בארץ

הבנתי שאסור לעשות את זה.

01:18:16:11 01:18:14:19

למה זה אסור?

- אני לא יודע למה זה אסור.

01:18:23:23 01:18:20:08

לכן נולדו בכפר שלנו הרבה

ילדים וילדות.

01:18:29:22 01:18:26:07

היו אומרים לסבתי שיש ציר למישהי

ומזעיקים אותה ליילד אותן.

01:18:33:21 01:18:32:01

מאיפה סבתך למדה ליילד?

01:18:42:07 01:18:35:00

אנשים שעסקו במקצועות האלה,

הם היו צריכים להיות מאוד אמיצים.

01:18:47:19 01:18:42:13

הסיבה לכך היא, לא היה בית ספר

מסודר שלימד אותן איך ליילד

01:18:53:08 01:18:49:01

אם מישהי יודעת ליילד,

כנראה שהיא למדה את זה מאמא שלה.

01:19:01:12 01:18:53:12

סבתי הייתה מומחית בזה ולא חששה מזה
לכן היא יילדה הרבה ילדים.

01:19:06:02 01:19:03:05
אני מחזירה אותך קצת אחורה,
- כן.

01:19:16:07 01:19:07:07
איך סבך שמר על הניקיון כשהוא היה
עוקר שיניים או מוריד שקדים בגרון?

01:19:25:04 01:19:17:03
דבר ראשון את הכלים מברזל,
הוא היה משרה אותם בתוך מים רותחים

01:19:33:23 01:19:25:16
עם זאת, לפי מה שהבנתי
לצמח החרדל היה תפקיד מאוד חשוב בזה

01:19:43:03 01:19:34:02
מעבר לזה שהחרדל היה מרפא פצעים
זה היה משמש כחומר חיטוי.

01:19:48:12 01:19:43:09
אני לא יודע איך הוא הבין את זה,
אבל הוא היה משתמש בזה.

01:19:59:04 01:19:50:03
בנוסף הוא היה שוטף את הכלים
ושם אותם במזוודה כדי שלא יטרטבו.

01:20:02:21 01:19:59:16
הוא היה עוטף את הכלים בבד
עד שהוא היה משתמש בהם.

01:20:08:00 01:20:03:00
כפי שציינתי עתה, אם זה כלי ברזל
הוא מרתיח אותו במים חמים

01:20:11:19 01:20:08:07
אם הכלי היה מעץ, הוא היה מורח אותו
בחרדל ושוטף את זה

01:20:14:04 01:20:12:02
זה מה שהוא היה עושה!

01:20:24:05 01:20:16:13
אנחנו נקפוצ' קדימה לבית ספר תיכון,
כאשר למדת בתיכון הלכת רחוק מביתך

01:20:28:23 01:20:26:02
אז אני מחזירה אותם לתקופה הזאת.
- בסדר.

01:20:31:17 01:20:29:01
דיברנו רבות על סבך,
ועכשיו נחזור לבית הספר.

01:20:39:00 01:20:32:16
אוקיי, אמרת שהבית ספר התיכון
היה ממוקם רחוק בעיר דוואט.

01:20:43:06 01:20:39:19
כמה זמן לקח המרחק לשם,
האם חזרת מידי יום לביתך?

01:20:48:08 01:20:44:14
אני מחזירה אותך לתקופת הבית ספר.
- כן, בית ספר התיכון.

01:20:56:05 01:20:48:10
מה היה המרחק, אילו החלטות קיבלתם
האם חזרת מידי יום לביתך?

01:21:02:23 01:20:57:11
ראשית לא יכולתי לחזור מידי יום
מכיוון שהמרחק היה שלוש שעות.

01:21:08:18 01:21:03:05
ההליכה לעיר דוואט לקח לי שלוש שעות
ודרך החזרה לקח לי עוד שלוש שעות.

01:21:13:20 01:21:09:17
בנושא הזה אני מודה למשפחתי,
למרות שהייתי ילד קטן

01:21:21:18 01:21:14:15
זה מדהים שהם האמינו בי
וקיבלו החלטה לשלוח אותי לשם.

01:21:23:09 01:21:22:00
לכן הייתי צריך לשכור דירה.

01:21:32:06 01:21:23:20
בן כמה היית אז?
- אז הייתי ילד בן 12.

01:21:38:01 01:21:33:19
אבל אחד הסודות הגדולים כפי שסיפרתי
קודם, בזמן שהלכתי לבית הספר היסודי

01:21:43:11 01:21:38:12
כמו שהיו שם ילדים גדולים,
גם בזמן שהלכתי לבית ספר תיכון

01:21:50:16 01:21:43:16
שכרתי דירה עם מישהו שיותר מבוגר
ממני בשלוש וחצי שנים

01:21:58:10 01:21:50:18
שמו היה האִייהו והוא היה בוגר,
והוא היה לי כמו אח גדול והגן עליי.

01:22:04:21 01:21:58:13
לכן כמו שאני אומר לילדיי,
כשאני הייתי רק בן 12

01:22:11:04 01:22:05:09
אף אחד לא אמר לי לעשות שיעורי בית
והכנתי לעצמי אוכל, אבל אתם מפונקים

01:22:15:00 01:22:11:07
אבל בסוף אני אומר לעצמי שאני גדלתי
במקום אחר והם גדלים במקום אחר.

01:22:20:23 01:22:15:20
לכן יכולתי לחזור לביתי
פעם בשבוע בימי שישי.

01:22:27:14 01:22:21:18
מה הרגשת כשהלכת רחוק מביתך,
מה היו מחשבותיך?

01:22:32:06 01:22:27:16
למרות שהתגעגעת הרבה למשפחתי

01:22:38:02 01:22:33:22
בגלל שהרגשתי שאני בר מזל
שזכיתי ללמוד בבית ספר

01:22:41:18 01:22:39:14
לכן לא הרגשתי שום חרטה!

01:22:48:06 01:22:43:10
כשהייתי חוזר לביתי, הייתי משחק
עם חבריי מחבואים

01:22:55:08 01:22:50:02
או בזמן שהיינו משחקים "לגוגוש"
הם היו אומרים, הוא תלמיד בית ספר.

01:23:00:15 01:22:56:00
או שבזמן ששיחקנו כדורגל,
למרות שלא היו לי כשרון מיוחד

01:23:05:20 01:23:01:03
כשהם אמרו, הוא ינצח אתכם כי הוא
תלמיד בבית ספר, הבנתי שאני מיוחד.

01:23:12:13 01:23:08:05
אבל בתוך תוכי הייתי מתגעגע הרבה
למשפחה שלי.

01:23:20:18 01:23:13:15
האוכל שהיינו לוקחים לכל השבוע
היה דבו (לחם).

01:23:28:15 01:23:21:18
הדבר שאני מאוד מודה עליו למשפחתי,
אבי היה מגיע אליי פעם בשבועיים

01:23:33:18 01:23:29:07
הוא היה מביא לי לחם או אנג'רה חדש,
הוא הביא לי אוכל וחזר לביתו.

01:23:37:03 01:23:34:08
לא הבנתי, כל השבוע הייתה אוכל לחם?
- כן, כל השבוע אוכלים רק לחם.

01:23:38:03 01:23:37:05
מהבוקר עד הלילה?

01:23:44:04 01:23:38:06
חוץ ממני, כל הילדים שהלכו ללמוד
בעיר, זה היה האוכל שלנו.

01:23:46:13 01:23:44:12
זה היה האוכל שלנו מהבוקר עד הערב
במהלך כל השבוע.

01:23:53:15 01:23:48:09
אבל היינו מקבלים דמי כיס
לפי היכולות של המשפחות שלנו

01:23:57:01 01:23:53:22
הם היו אומרים לנו, "תקנו לכם תה
ותרטיבו את גרונכם"

01:24:03:21 01:23:59:03
זה היה התוספת שלנו, חוץ מזה אכלנו

רק את האוכל שלקחנו מביתנו.

01:24:08:07 01:24:04:12
לא הייתם מתגעגעים לאנג'רה?
- בשום פנים ואופן.

01:24:18:22 01:24:09:21
זה לא היה קל, אבל הילדים שקיבלו את
הזכות כמוני והלכו ללמוד בבית ספר

01:24:24:07 01:24:19:07
בגלל שהיה להם גורל כמו שלי
לא היינו ממררים בכלל.

01:24:28:12 01:24:24:10
להפך היינו מודים למשפחותינו
על כך שנתנו לנו את ההזדמנות ללמוד.

01:24:33:22 01:24:30:12
הייתי חוזר לביתי פעם בשבוע,
בימי ראשון הייתי הולך עם אוכל

01:24:38:08 01:24:34:12
פעם בשבועיים או פעם בחודש
אבי היה עושה מאמץ ובא עד אליי

01:24:45:12 01:24:39:12
בזמן הזה כשחבריי היו רואים אותי,
כמו שהציפורים מתאספות סביב משהו

01:24:50:04 01:24:46:06
הם היו חושבים שקיבלתי משהו חדש
והיו מקיפים אותי.

01:24:54:23 01:24:50:11
הייתי מקבל דמי כיס,
ואז הייתי מזמין אותם לתה.

01:24:57:08 01:24:56:09
לכן זה היה האוכל שלנו!

01:25:04:00 01:24:57:11
אבל עשינו שיעורי בית בכוחות עצמנו,
למדנו למבחנים בכוחות עצמנו.

01:25:09:17 01:25:05:20
כשהייתי קטן הייתי מתחרט שלא סיימתי
בהצטיינות מקום הראשון השני ושלישי

01:25:14:20 01:25:10:14

היות מה שהעסיק את מחשבתי,
איך אני אסיים במקום ראשון

01:25:19:03 01:25:15:00
למה מולגטה ויונס עוקפים אותי,
הם היו חברים שלי לכיתה.

01:25:25:05 01:25:19:23
למה הוא קיבל 100 בחשבון ואני לא,
איך הוא קיבל 100 בגאוגרפיה ואני לא

01:25:35:04 01:25:26:04
זה מה שגרם לי להצטער, לא התעסקתי
בשאלות למה אני רחוק מביתי וכדומה.

01:25:44:08 01:25:37:08
האם נהגת בצורה אחרת בגלל שהיית
רחוק מביתך, למשל בנושא הדת

01:25:48:09 01:25:44:11
כפי שסיפרתי לך
היו הרבה מסעדות בעיר

01:25:52:05 01:25:49:16
היו מסעדות שהגישו אוכל צמחוני
ומסעדות שהגישו אוכל בשרי

01:26:02:05 01:25:52:22
אם היה לי דמי כיס ורציתי לאכול,
הייתי מוצא מסעדה צמחונית ואוכל שם.

01:26:06:05 01:26:02:20
זו הייתה הדרך שנהגנו בה.

01:26:16:07 01:26:06:10
אם במקרה חל חג נוצרי בבית הספר
ובמקביל היה חל חג של יהודים

01:26:18:03 01:26:16:09
לכן בחגים הייתי מבלה אצל משפחתי.

01:26:25:15 01:26:18:14
כל החגים שחלים בחודש תשרי כגון
ראש השנה, אז גם החג של הנוצרים חל

01:26:36:16 01:26:26:15
כאשר חל חג פסח יש צום לנוצרים,
לכל היותר יש הפרש של שבוע

01:26:42:02 01:26:36:18

אבל כאשר אנו חוגגים את חג הפסח,
הצום של הנוצרים מסתיים.

01:26:51:13 01:26:42:19
לכן הדבר הייחודי שחייתי בעיר,
והייתי מוכרח לשמור עליו בגלל הדת

01:26:55:00 01:26:51:18
לא הייתי הולך למסעדות
ואוכל ארוחות בשריות.

01:27:07:14 01:27:05:05
האם היו לך בעיות בנושא הזה,
איך זה היה?

01:27:15:06 01:27:08:03
הייתי מקבל יחס מיוחד, מכיוון שלאבי
היה אח שהיה גר בעיר דוואט

01:27:18:17 01:27:16:00
קוראים לו קנ'ה יצחק,
כיום הוא גר בלוד.

01:27:28:13 01:27:20:06
התחילו להכניס לעיר גנרטור
כדי להאיר את העיר.

01:27:35:11 01:27:29:05
אחיו של אבי לימד ואימן את עצמו
בכל דרך אפשרית

01:27:42:02 01:27:36:01
לפני זה הוא היה מתפעל מכונות
שטוחנות יבולים וגם היה מתקן אותם.

01:27:52:06 01:27:42:19
ואז כאשר נכנסו המכונות שבעזרתם
האירו את השכנות והכבישים

01:27:56:18 01:27:52:16
בגלל שהיה ידע בתחום,
הוא היה עובד שם.

01:28:06:02 01:27:57:17
לכן הם ידעו שאני הבן של אח שלו,
לכן היה לי מעמד מיוחד.

01:28:08:10 01:28:06:11
לכן היו לי זכויות נוספות.

01:28:21:06 01:28:09:02
לפעמים כשהייתי הולך לעיר, היה נגמר
הדלק או המכונה התקלקלה ואין חשמל

01:28:24:18 01:28:21:18
התושבים היו אומרים "הקניבל הזה
כיבה לנו את האור, ושעיניו יתעוורו

01:28:27:04 01:28:24:21
"הוא מכבה לנו את האור כאשר
אנחנו עושים משהו"

01:28:28:23 01:28:27:19
הם לא הבינו למה האור נכבה.

01:28:37:17 01:28:29:11
אבל כשהאור היה נדלק חזרה, הם אמרו
איזו אמא מבורכת ילדה אותו

01:28:42:05 01:28:37:21
קיבלתי יחס מיוחד כי הם ידעו שאני
הבן של אחיו, לכן לא הסתרתי כלום.

01:28:51:13 01:28:42:14
וגם שכרתי את ביתי לא רחוק מביתו,
לכן כשהיה לי קשה והמצב הסתבך

01:28:54:13 01:28:51:19
הייתי מבקש את עזרתו
כי הוא אחיו של אבי.

01:29:01:18 01:28:54:19
באלו בעיות היית משתף אותו?
- למשל, קשה לאכול לחם כל הזמן

01:29:07:22 01:29:02:14
לכן כשהיה נמאס לי, הייתי הולך אליו
לאכול ארוחות צהריים וחוזר

01:29:15:08 01:29:08:08
לא הרגשתי בנוח ללכת אליו כל הזמן
כי הוא היהודי היחיד שהיה גר בעיר

01:29:19:14 01:29:16:03
כל השכנים שהיו גרים בסביבה
היו באים להתארח כל הזמן בביתו.

01:29:24:07 01:29:20:03
לכן הגוף שלי היה מתכווץ,
כי חשבתי שאולי אני מכביד עליו

01:29:29:05 01:29:24:15
הוא יגיד שאני בן אחיו,
ולכן הוא יעשה הכל כדי לעזור לי

01:29:34:05 01:29:29:08
הוא ייתן לי את הדברים של ילדיו,
חשבתי על כל הסיבות האלו בליבי

01:29:36:09 01:29:34:08
לכן לא הלכתי אליו כל הזמן,
אבל כשהיה נמאס לי

01:29:40:04 01:29:36:12
הייתי אוכל אצלם ארוחות צהריים,
כמו כן גם אשתו הייתה אישה טובה.

01:29:46:10 01:29:40:13
שניהם היו מעודדים אותי שאהיה חזק
ושהם גאים בי ביכולות שיש לי

01:29:48:02 01:29:46:20
זה היה מעודד אותי!

01:29:54:00 01:29:49:19
איך היית מעביר את זמנך בחופש,
איך הייתם מבליים בחופש?

01:29:58:18 01:29:55:02
כאשר אין לימודים,
כוונתך בזמן שהייתם חיים בעיר

01:30:14:20 01:30:00:14
כאשר עברתי לתיכון, הקיסר היילה סלאסי
נפל ומפלגת הדרג עלו לשלטון.

01:30:20:20 01:30:15:22
איך אותה התקופה הייתה נראית?
- זו הייתה תקופה מאוד קשה.

01:30:29:00 01:30:22:05
ראשית היה אסור שיראו אותנו ברחובות
העיר 2-3 אנשים ביחד

01:30:32:15 01:30:29:09
הסיבה היא, הם היו אומרים
מה הבריונים האלו מתכננים לעשות

01:30:37:09 01:30:33:03
הם מתכננים למרוד בשלטון,

לכן כל התלמידים חיו בקושי רב.

01:30:49:22 01:30:39:12
לכן לא היינו יכולים להתאסף יחד
ושימצאו אותנו במקום אחד.

01:30:56:22 01:30:50:08
בנוסף לזה מידי בוקר לפני עלות השחר
הם היו אוספים אותנו יחד.

01:31:03:13 01:30:57:07
מי היה אוסף אתכם?
- נציגי השלטון של העיר באותה התקופה

01:31:10:02 01:31:04:01
אלו שהיו קצינים בכירים וגם זוטרים
היו אוספים את התלמידים בשוק.

01:31:12:13 01:31:10:10
הם לקחו אתכם מבתיכם,
איך הם היו אוספים אתכם?

01:31:18:21 01:31:12:16
כל בתי הספר נתנו להם
את רשימת השמות של כל הילדים

01:31:23:03 01:31:19:09
לכן הם יכלו לדעת מי היה גר בעיר.

01:31:27:22 01:31:24:01
לכן אם לא היינו נוכחים שם,
הם היו חושבים שיצאנו למרוד בשלטון

01:31:32:14 01:31:28:00
הם עזבו את העיר והלכו ליערות
כדי להתחמש ולמרוד בשלטון

01:31:37:01 01:31:33:07
זה מה שהם היו חושבים,
זו הייתה תקופה של דיכוי העם.

01:31:45:08 01:31:37:03
אפילו הילדים שהיו בני 12-13,
באלו שגדולים מאיתנו הם התעללו בהם.

01:31:47:05 01:31:45:16
הם התעללו אפילו באלו שהיו בגילי.

01:31:51:22 01:31:47:07
תסביר לי את זה בפירוט,

איך היה ניראה האזור באותו זמן

01:31:53:17 01:31:52:00

אני אספר לך הכל

- כן.

01:32:04:01 01:31:56:14

כשהייתי בתיכון תקופתו

של היילה סלאסי נגמרה

01:32:09:15 01:32:05:05

כשהייתי עוד בבית ספר יסודי

הם הפילו את השלטון של היילה סלאסי.

01:32:15:10 01:32:10:16

ואז הייתה את המהפכה

ותקופתה של מפלגת הדרג החלה

01:32:25:20 01:32:16:02

המתנגדים לשלטון הדרג היו סטודנטים

ותלמידי תיכון והם נקראו "איאפא"

01:32:32:22 01:32:26:12

הקבוצה השנייה שהתנגדה היו אלו שתמכו

בשלטון הישן והם נקראו "אידווי"

01:32:42:01 01:32:33:05

ואז התלמידים הלכו להתחמש ביערות

והתחילו להילחם בתומכים של השלטון.

01:32:53:03 01:32:43:18

והקבוצה השלישית נקראה EPLF

זו המפלגה שנמצאת היום בשלטון.

01:32:58:23 01:32:53:06

באותה התקופה הם התחמשו באיזור

טיגראיי וארתיריה ויצאו למלחמה.

01:33:07:20 01:32:59:16

לכן כל הקבוצות האלו ועוד קבוצות

קטנות יותר היו בורחים ליערות

01:33:13:05 01:33:08:08

הם היו מתחמשים והורגים את המנהיגים

של שלטון הדרג

01:33:19:07 01:33:13:20

מאיך שלטון הדרג היה מדכא והורג

את כל האנשים שחשבו שימרדו בהם

01:33:23:14 01:33:19:11
הם היו מוציאים אותם להורג בשוק,
ככה נהרגו הרבה מורים.

01:33:27:14 01:33:24:03
יכל לקרות לך מקרה כזה?
- למרות שהייתי ילד בן 12

01:33:34:21 01:33:28:04
במקרה היה גר בשכונה שלנו בחור צעיר
שהיה בן 18 בערך, קראו לו ביאדגו

01:33:37:17 01:33:35:17
הוא היה נותן לי לקרוא ספרים
של מפלגת "איאפא"

01:33:40:22 01:33:38:06
הוא היה נותן לי לקרוא
את האידיאולוגיה שלהם

01:33:47:09 01:33:41:00
שצריך להפיל את מפלגת הדרג מהשלטון
ולעלות לשלטון במקומם

01:33:49:09 01:33:47:13
לכן בנושא הזה קראתי ספר בעובי כזה.

01:33:56:22 01:33:49:15
היכן הוא היה נותן לך לקרוא בספר?
- בכפר, בשדות שהיו חורשים אותם.

01:33:59:09 01:33:57:10
לכן הייתי ילד קטן
וזזה הבהיל אותי מאוד

01:34:02:04 01:33:59:12
התחלתי לחשוב שאני גם מורד בשלטון.

01:34:09:14 01:34:02:12
בנוסף לזה ראיתי שהם האשימו ילדים
בני גילי בזה ומוציאים אותם להורג.

01:34:11:22 01:34:10:00
ראית שהורגים אותם?
- כן, הם הרגו אותם.

01:34:15:21 01:34:12:03
ספר לי את הסיפור שלהם,
איך שמעת או ראית את מה שקרה להם?

01:34:20:21 01:34:16:06
מעבר למה ששמעתי,
למשל כפי שסיפרתי לך

01:34:26:17 01:34:21:02
המנהלים של בתי הספר שלנו נתנו את
רשימת שמות שלנו למנהיגים של השלטון

01:34:31:06 01:34:27:14
אם לא היו מוצאים אותנו כאשר
הם הקריאו את שמותנו בבוקר באסיפה

01:34:34:23 01:34:31:09
הם היו מאשימים את אותם ילדים
שהם מרדו נגד השלטון

01:34:44:06 01:34:35:01
בלי שעשו להם משפט ושמעו מה קרה להם
הם הוציאו אותם להורג במרכז העיר.

01:34:52:07 01:34:44:10
ואז כאשר לא היה להם כוח להוציא
להורג או מספר ההרוגים היה הרבה

01:35:00:12 01:34:52:19
הם היו אוספים את הגופות ברכבים
גדולים וזורקים את הגופות לבורות.

01:35:02:13 01:35:00:16
לכן היה צער גדול באותה תקופה.

01:35:07:23 01:35:03:12
בעקבות זה לא היה לנו מספיק כוח
לצאת ולבלות בעיר.

01:35:13:12 01:35:08:03
למעשה הייתי הרבה יותר רגוע
כאשר הייתי שב לשכונה בכפר של הוריי

01:35:17:22 01:35:13:17
כשהייתי חוזר לכפר, היה שם שקט
לא היו את כל המהומות שהיו בעיר.

01:35:20:23 01:35:18:10
הם היו יודעים שאני בחופש
ימי שישי ושבת

01:35:25:02 01:35:21:13
אבל ביום ראשון כשהבית ספר נפתח
אני חייב להיות שם.

01:35:28:17 01:35:25:07
הייתי חייב להיות בכיתה וגם כאשר
הקריאו את שמי באסיפה של הבוקר.

01:35:32:14 01:35:28:20
היו מצלצלים בפעמון בעיר,
היינו ישנים דרוכים

01:35:37:15 01:35:32:17
ואז כשהיינו שומעים את הפעמון,
היינו מתלבשים מהר והולכים לאסיפה.

01:35:40:15 01:35:38:01
כל היום הייתם עושים את זה?
- כן, כל בוקר.

01:35:45:14 01:35:41:01
לכן המקום שיכולתי להיות בו רגוע
והיה לי שקט נפשי

01:35:52:23 01:35:45:21
באותה תקופה המקום שהיה יותר חופשי
ויותר רגוע, זה היה בכפר.

01:35:58:03 01:35:54:10
זו הייתה תקופה לא קלה,
ככה זה היה.

01:36:04:00 01:35:59:04
בתקופה הזו הושמדו הרבה אנשים.

01:36:10:20 01:36:04:04
אני לא יודע אם ההיסטוריונים כתבו
את הסיפורים האלו או לא

01:36:17:08 01:36:11:00
אבל לדעתי רק במחוז שלנו נהרגו
כמאה אלף אנשים.

01:36:22:00 01:36:17:22
היה מפקד בכיר ששמו מלקו
הוא היה המנהיג של מחוז גונדר

01:36:30:00 01:36:22:13
בנוסף היה מפקד ששמו גברה-היינוט
שפיקד על האזור שלנו במחוז דברק

01:36:34:11 01:36:30:04
הוא היה לוקח את התושבים

מעיר דוֹנאַט ומשמיד אותם.

01:36:40:18 01:36:35:09
לכן לפי דעתי באותה התקופה הושמדו
כ-600 אלף אזרחים אתיופים.

01:36:44:05 01:36:41:07
באזור שלכם?
- בכל המדינה.

01:36:50:15 01:36:44:07
עקב המלחמה בתקופת הדרג
נהרגו בין 600-700 אלף אזרחים.

01:36:53:18 01:36:50:18
ובאזור שלכם?
- באזור שלנו לא חסו על אף אחד

01:37:01:05 01:36:53:22
המורה שלי למוזיקה
בבית ספר היסודי נהרגה.

01:37:06:01 01:37:01:10
איך שמעת, איך ידעתם שהרגו אותם?
- היא נעלמה, מה יכל לקרות לה!

01:37:11:16 01:37:06:03
במקרה שלה האשימו אותה שהיא פעילה
של מפלגת "איאפא" וראינו שהרגו אותה

01:37:19:06 01:37:12:00
ואז המורה שלי למדעים ששמו אדיסו
גם הוא נעלם יחד עם אשתו

01:37:26:03 01:37:19:10
שניהם נעלמו ותהינו היכן הם נעלמו?!
בגלל שבאותו זמן היינו ילדים קטנים

01:37:33:12 01:37:26:08
הם היו הרבה תעמולות כדי שכולנו
נאהב את השלטון החדש נתמוך בהפיכה

01:37:37:22 01:37:34:09
הם היו חוששים שנמרוד בשלטון
והיו חושבים להעלים אותנו.

01:37:40:14 01:37:38:23
לכן זו הייתה המציאות שידענו.

01:37:48:06 01:37:42:21

אתה זוכר את ההמנון
בזמן של שלטון הדרג?

01:37:54:14 01:37:51:03
ישנה אמירה מפורסמת של האימהות שלנו,

01:37:58:10 01:37:55:08
אני זוכר את ההמנון,
אבל לפני כן אני אספר לך משהו אחר

01:38:01:12 01:37:59:00
היו הרבה תעמולות נכון?!

01:38:10:11 01:38:02:17
הם היו אסיפה בעיר ומכריזים על
ההפיכה והפלתם של המורדים הבריונים.

01:38:16:07 01:38:11:13
אני קראתי את הספר של "איאפא"
כשהייתי בכפר.

01:38:20:20 01:38:16:14
ואז הם הגיעו וצעקו, "מי שאינו מודה
בטעויותיו, גוזר על עצמו מוות"

01:38:24:14 01:38:21:10
הם רצו שיודו על הטעויות שלהם בעצמם
אם לא הם יוצאו להורג.

01:38:25:19 01:38:24:17
מה היו המילים שהם אמרו?

01:38:28:08 01:38:26:11
"מי שאינו מודה בטעויותיו,
גוזר על עצמו מוות"

01:38:39:03 01:38:30:18
מי שמודה בטעויותיו נחשב שהוא בעד
המהפכה, לכן הם יתנו לו חנינה.

01:38:42:21 01:38:39:08
הם סגרו אותנו ואמרו "מי שאינו מודה
בטעויותיו, גוזר על עצמו מוות"

01:38:47:01 01:38:43:01
באותו זמן הייתי בן 13 לכל היותר,
צעקתי אני והצטרפתי לתור.

01:38:49:00 01:38:47:11
צעקתי אני קראתי את הספר של איאפא

הודאתי באשמה

01:38:55:15 01:38:49:05
למרבה הפלא מאז שהודיתי באשמה
הרגשתי שירד ממני אבן גדולה מכתפיי

01:39:01:06 01:38:56:05
חשבתי לעצמי הודאתי בטעות שלי
וניצלתי ממוות, הם לא י הרגו אותי.

01:39:05:22 01:39:01:13
רגע, התאספתם יחד ו...
- הם היו אוספים את כולם בעיר דוואט

01:39:11:11 01:39:07:11
היה מקום גדול לאסיפה, ואז המנהיג
ששמו גברה-הייווט הגיע לשם

01:39:14:01 01:39:11:13
הוא עמד בפנינו ואמר,
שלטון המהפכה אוהב אתכם

01:39:23:19 01:39:14:05
כל מי שמרד או יש לו מחשבות שליליות
או קרא ספרים של איאפא, תודו בעצמכם

01:39:27:02 01:39:24:00
אבל אם לא תודו בעצמכם,
אנחנו נגיע אליכם בכל דרך אפשרית!

01:39:31:22 01:39:27:11
הוא אמר ככה,
בנוסף לזה היו שחקני תאטרון

01:39:36:01 01:39:32:00
הם שרו יחד איתם "מי שאינו מודה
בטעויותיו, גוזר על עצמו מוות"

01:39:38:05 01:39:36:03
ככה היו מדרבנים אותם!
- אוקיי.

01:39:40:23 01:39:38:07
ואז גם אני העדתי באשמת
- איך העדת על עצמך?

01:39:46:04 01:39:41:01
עליתי לבמה והעדתי על עצמי
שקראתי את הספר של "איאפא"

01:39:50:11 01:39:46:07
מה הם אמרו לך באותו רגע?
- קיבלתי חנינה

01:39:55:01 01:39:50:14
הם אמרו לי, שלטון ההפיכה מחל לך
שלא תחזור יותר על הטעויות שעשית

01:39:58:20 01:39:55:14
אם תעשה את זה שוב,
נהרוג אותך כמו שאר האנשים.

01:40:06:05 01:39:59:05
באותו רגע הרגשתי שנפלה ממני אבן
גדולה שהסתובבתי איתה כל הזמן הזה.

01:40:18:17 01:40:10:11
שלטון הדרג הרבה פעמים
שינו את צורת ההנהגה שלהם

01:40:24:07 01:40:18:22
כשהם לא הצליחו הרבה פעמים
הם חיפשו דרכים חלופיות

01:40:29:23 01:40:24:16
בהתחלה ההפיכה התחילה,
כל החקלאים שהיו תחת דיכוי

01:40:34:20 01:40:30:02
כל החקלאים שלא היה להם
שדות לחרוש, הם קיבלו שדות

01:40:41:13 01:40:36:06
הם באו עם תעמולות שבעלי הקרקעות
צריכים לפנות את השדות שלהם.

01:40:49:07 01:40:42:13
לאחר מכן קבוצות ששמו וזדר ולבאדר
הם היו העובדים בערים

01:40:53:01 01:40:49:17
היות והעשירים העבידו אותם
תחת דיכוי

01:41:01:10 01:40:53:15
אבל אז שלטון ההפיכה תמך בהם,
והם הפכו להיות בעלי ממון

01:41:05:21 01:41:01:20
הם באו עם אג'נדה,

שצריך להזיז את העשירים מעושרם.

01:41:11:06 01:41:06:09
לכן היו הרבה סוגים של שירים,
אני לא יודע איזה מהם לשיר לך

01:41:15:03 01:41:11:16
אבל באותו זמן האימהות שלנו
היו אומרות הרבה פעמים את המילים

01:41:19:18 01:41:15:06
הן תמיד אמרו את המילים
לנין, אינגלס, מארק.

01:41:28:15 01:41:20:11
ואז אישה אחת אמרה בצחוק,
זה קרה ככה וככה.

01:41:33:03 01:41:28:18
ואז מישהו שאל אותה מאין היא שמעה
את זה, היא אמרה לו מאינגלס

01:41:39:20 01:41:33:16
ממי?
- אנגלס, כך נקראה אחת מקבוצת המהפכה

01:41:45:02 01:41:40:14
הם התחילו את המהפכה,
אבות המהפכה מה שנקרא.

01:41:50:10 01:41:46:04
ואז מישהו שאל את אותה האישה,
האם הם אמרו את זה

01:41:57:03 01:41:50:13
היא השיבה לו, מה הוא לא היה אומר
בגללו כמעט כולנו איבדנו את חיינו

01:41:59:17 01:41:57:17
כל האימהות היו מאוד מודאגות.

01:42:04:07 01:41:59:20
כשאנשים שגדלו איתם נהרגו,
הן לא היו יכולות לבכות.

01:42:06:09 01:42:04:14
זו הייתה תקופה מאוד קשה!

01:42:11:23 01:42:06:14
לכן יכולתי לנשום לרווחה ולהירגע

רק כאשר חזרתי לשכונה שלי בכפר.

01:42:15:02 01:42:12:18
רק אז יכולתי להיות שמח.

01:42:21:12 01:42:16:02
המהפכה לא הייתה גם בכפר?
- גם אם כן, זה היה רחוק

01:42:25:05 01:42:22:22
הצבא לא הגיע לשם.

01:42:33:21 01:42:26:09
הכפרים ידעו על המהפכה ולא הרגישו
את מה שהתרחש בערים.

01:42:41:21 01:42:34:00
היו מלחמות שם,
הילדים שלהם נלקחו להילחם.

01:42:45:06 01:42:42:06
הרבה נשים איבדו את בעליהן

01:42:49:09 01:42:45:08
היו הורים ששלחו את ילדיהם לשוק
והם לא חזרו יותר לבתיהם.

01:42:54:06 01:42:50:04
אבל עדיין זה היה כמו בעיר,
בעיר זו הייתה תקופה מאוד מלחיצה.

01:43:00:04 01:42:55:11
לכן אני זוכר את מה שהיה עד עכשיו,
זו הייתה תקופה מאוד קשה!

01:43:09:17 01:43:04:13
איך היה לך לחזור לביתך
בזמן החופשות?

01:43:18:15 01:43:09:21
ראשית כשהייתי חוזר למשפחתי, הייתי
מספר להם את כל הדברים שקרו לי בעיר

01:43:26:17 01:43:19:08
הייתי אומר להם שאני לא יכול לברוח
ולהסתתר בבית ושעליי לחזור לעיר

01:43:30:09 01:43:26:21
אחרת מכבר לכך שאני מסכן את חיי
אני מסכן גם את החיים שלהם.

01:43:33:21 01:43:31:01
אמרתי להם שאם אני נשאר בכפר,
הם יגיעו לחפש אותי

01:43:40:15 01:43:33:23
הם אמרו לי, בני עד שהתקופה הקשה
תחלוף תנהג לפי ההוראות של השלטון

01:43:45:12 01:43:40:20
אל תחשוב לעשות דברים רעים,
ואל תסתובב עם חברים לא טובים

01:43:49:20 01:43:45:18
לכן עליך להיות זהיר,
הנך רואה שהורגים את בני גילך

01:43:54:04 01:43:50:08
אם האל השאיר אותך בחיים עד עכשיו,
זה אומר שאתה עושה דברים טובים.

01:43:58:23 01:43:54:06
לכן תמשיך להתנהג כפי שאתה, הם היו
מעודדים אותי ככה והייתי חוזר לעיר.

01:44:09:00 01:43:59:02
אבל מה הייתי עושה שם בחופש הגדול?
- הייתי הולך להיות חקלאי כמו אחיי

01:44:18:23 01:44:10:03
אבל לאחר שהתבגרתי
כשהייתי בכיתה ט'

01:44:25:00 01:44:20:18
הממשלה קיבלה החלטה
שכל האנשים בכפרים צריכים ללמוד

01:44:29:13 01:44:25:10
היה בית ספר שנקרא "בסרט"
אולי את זוכרת או שסיפרו לך על זה.

01:44:33:03 01:44:29:21
יצא חוק שכל החקלאים
בכל הכפרים צריכים ללמוד

01:44:43:10 01:44:33:21
לכן למרות שהייתי קטן קיבלתי אחריות
לנהל את הלימודים בשכונה שחייתי בה

01:44:57:12 01:44:45:03

תלמידים שסיימו כיתה י"ב באו אלינו
מאדיס אבבה וסידמו כדי ללמד.

01:45:02:00 01:44:58:15

אני הייתי מארח אותם,
הייתי עורך להם היכרות עם התושבים

01:45:05:20 01:45:03:14

גם אני הייתי מלמד בעצמי.

01:45:11:14 01:45:07:01

בכל שכונה היינו אוספים בין 20-30
אנשים מבוגרים

01:45:14:01 01:45:11:19

ואז כל בוקר הייתי הולך ללמד אותם.

01:45:19:08 01:45:15:03

הם היו מדלגים על אותיות א' מכיוון
שהאות הזו מייצגת את היילה סלאסי

01:45:21:08 01:45:19:19

לכן הם היו מתחילים ללמוד.

01:45:24:08 01:45:23:00

לימדנו אותם את זה בגדול.

01:45:26:13 01:45:24:10

אתה אומר את זה באמת?
- כן, באמת.

01:45:31:08 01:45:26:22

השם של היילה סלאסי מתחיל
באות הראשונה.

01:45:34:00 01:45:32:06

פסיכולוגית זה ממש מדהים.

01:45:39:22 01:45:34:16

כדי שהאזרחים ישכחו אותנו, הם היו
מדלגים על האות א' ומתחילים באות ב'

01:45:45:03 01:45:40:02

למעשה לוח האותיות שנמצא אצלי
מתחיל באות ב' ולא באות א' הראשונה.

01:45:46:21 01:45:45:05

באמת, יש לך את זה?
- כן, יש לי את זה.

01:45:49:19 01:45:46:23
בזמן שאני התחלתי ללמוד בבית ספר
היילה סלאסי היה בשלטון

01:45:53:15 01:45:50:06
האותיות באמהרית התחילו
מהאותיות א', א'ו ...

01:45:58:02 01:45:54:05
אבל כאשר לימדתי בכפר
זה היה בשלטון הדרג

01:46:02:16 01:45:58:18
שלטון הדרג רצה להשכיח את האות א'
כי זה מייצג את שמו של היילה סלאסי

01:46:06:04 01:46:03:06
לכן האותיות התחילו באות ב', בו...

01:46:09:06 01:46:06:08
אבל אני למדתי בזמן שלטון הדרג
והאותיות התחילו באות ה'.

01:46:12:07 01:46:09:22
האם זה הוחלף מאוחר יותר?
- כן, זה הוחלף.

01:46:15:06 01:46:13:18
אוקיי.
- לכן...

01:46:18:14 01:46:15:20
מה הייתם מלמדים אותם?
- אותיות.

01:46:25:06 01:46:19:09
אנחנו מלמדים אותם
יכולות קריאה וכתובה

01:46:34:09 01:46:27:23
המטרה שלנו הייתה לבער את הבורות.

01:46:38:16 01:46:35:23
שזה דבר טוב, דרך אגב!
- נכון.

01:46:45:11 01:46:39:03
אם את נזכרת בזה, הרבה אנשים עשו
מאמצים כדי להעלים את הבורות.

01:46:50:08 01:46:45:15
האימהות במיוחד היו עושות הרבה מאמץ
כדי ללמוד את האותיות.

01:46:58:15 01:46:50:21
זה מה שהייתי עושה, זה לא יהיה נכון
אם אומר לך שחרשתי שדות וקצרתי

01:47:01:08 01:46:58:19
למרות שהייתי ילד כפרי,
לא קצרתי תבואות.

01:47:10:05 01:47:02:15
רק בחופש הגדול עזרתי קצת בחרישת
השדות, מעבר לזה אין לי ניסיון בזה.

01:47:16:14 01:47:12:08
הייתי הולך לשדות שאבי היה חורש
או קוצר אותם

01:47:22:12 01:47:17:02
אבל היו אומרים לי,
אל תעשה את העבודה אתה תלמיד.

01:47:34:17 01:47:28:03
עד איזה כיתה למדת שם?
- כשעליתי לכיתה י"א עליתי לארץ.

01:47:37:08 01:47:34:19
איזה כיתה?
- כשעברתי לכיתה י"א.

01:47:41:20 01:47:37:15
תסביר לנו על חג הסיגד?
- על חג הסיגד ...

01:47:48:05 01:47:42:05
בנוגע לחג הסיגד,
ראשית אפילו כיום

01:47:54:05 01:47:48:15
לא ראיתי מעודי יהודים שהגיעו
ממדינות אחרות חוגגים את החג הזה

01:47:59:07 01:47:55:00
רק יהודים שהגיעו מאתיופיה
חוגגים את החג הזה.

01:48:09:21 01:48:00:14
המקור לחג הוא, מאז שבית המקדש

הראשון נהרס

01:48:19:04 01:48:11:13
אחרי שזה נהרס, כל העם התפזר בגולה
ורוב האנשים הגיעו לבבל

01:48:24:05 01:48:19:12
היום זה נקרא פרס או איראן,
לשם הם יצאו לגלות.

01:48:32:12 01:48:25:19
מי שכבש את הארץ והוציא את כל העם
לגולה באותו זמן נקראים האשורים

01:48:40:05 01:48:33:10
אחרי ששלחו את כל העם לגולה,
הם אמרו שהדת היהודית רעה

01:48:48:23 01:48:40:11
ביהודים שנשארו בארץ בזמן הגולה,
הם היו עושים מעשים רעים.

01:48:57:19 01:48:49:20
למשל היו לוקחים אותם לבית המקדש
שנהרס, חזיר

01:49:00:10 01:48:58:16
חזיר
- הם היו שוחטים שם חזיר

01:49:06:05 01:49:02:01
הם היו מסיטים שהדת היהודית רעה,
זה מה שהם היו עושים.

01:49:14:02 01:49:06:21
באותו זמן עזרה חזר לארץ מגלות,
יהודי בשם עזרה חזר מגלות.

01:49:22:12 01:49:14:06
אחד היכולות של עזרה,
הוא היה סופר, הייתה לו יכולת כתיבה

01:49:29:10 01:49:24:00
אחרי שהוא חזר לארץ מגלות, הוא מצא
את היהודים שנשארו בארץ במצב רע.

01:49:34:06 01:49:30:11
ואז הוא אסף אותם ואמר להם,
אתם שכחתם את האל

01:49:40:02 01:49:35:00
הוא אמר להם, אני אלמד אתכם מהתחלה
והתחיל ללמד אותם.

01:49:47:16 01:49:40:06
בזמן שלימד אותם, הוא ראה את אנשים
באו לסחור בירושלים בימי שני וחמישי

01:49:51:03 01:49:48:18
לכן הוא היה אוסף את כולם
במקום אחד.

01:49:59:00 01:49:51:09
המקום שהוא היה מלמד בו את כולם,
כיום זה בית כנסת, לפני זה לא היה.

01:50:10:07 01:50:00:11
המקום שהוא נהג לאסוף את כולם ולימד
כיום ידוע בתור בית כנסת.

01:50:16:12 01:50:11:02
מעבר לזה כל שנה יש פרשות,
הוא כתב את זה באותו זמן

01:50:25:01 01:50:16:15
למשל בשנה הזו קוראים את ספר ויקרא
ואז את ספר בראשית ואז ספר שמות

01:50:26:21 01:50:25:11
הוא כתב את כל הספרים האלו.

01:50:36:06 01:50:27:13
בזמן שהוא כתב את הספרים האלו,
הגיע לארץ נחמיה שהיה אדם דתי

01:50:39:04 01:50:36:13
הוא הגיע לארץ אחרי 10 שנים.

01:50:46:19 01:50:40:00
ואז שניהם התחילו לאסוף שוב את כולם
ולימדו אותם את הדת

01:50:52:06 01:50:47:10
ואז כל העם הבינו שהם הגיעו
למצב לא טוב.

01:51:01:04 01:50:52:12
לפי מה שאני הבנתי ממה שרשום בתנ"ך
הם כיסו את ראשם ולבשו שקים

01:51:10:00 01:51:02:04
ואז הם קיבלו את האל בשני הידיים,
זהו המקור לחג הסיגד.

01:51:12:13 01:51:10:05
זה מה ששמרנו עליו כאשר חיינו בכפר.
- אוקיי.

01:51:21:22 01:51:12:20
כשהייתי עוד ילד קטן באתיופיה לפני
שהגעתי לארץ תמיד הייתי משתתף בזה.

01:51:27:01 01:51:22:06
מה שאני זוכר מאזור שחיינו בו
שנקרא צ'ריטה

01:51:34:17 01:51:28:03
במרחק של שעה ורבע היה הר
שנקרא אמדקה, היינו עולים להר הזה.

01:51:45:14 01:51:35:05
כמו שמשה רבנו עלה להר סיני
כדי לקבל את התורה, זה מה שזה מסמן.

01:51:55:13 01:51:46:10
יש פירוש לשם של ההר?
- זה היה הר גבוה שנקרא אמדקה.

01:52:03:01 01:51:56:18
אבל יש פירוש לשם של ההר?
- אולי בגלל שזרקו שם אפר במשך שנים.

01:52:08:00 01:52:03:05
אבל הדבר הכי ייחודי להר, כשאת עולה
על ההר את רואה הרבה שכונות.

01:52:15:11 01:52:08:13
את רואה משם את הכפרים,
גורנקו, ברה, דורואה, כולל צ'ריטה

01:52:19:17 01:52:15:16
כולל השכונות הסמוכות לעיר דוואט,
זה מקום שאפשר לראות את כל השכונות.

01:52:28:10 01:52:21:14
לפני שכל האנשים הגיעו להר, הם היו
הולכים לשכונה שלנו במשך יום יומיים

01:52:33:03 01:52:28:18
לכן אני זוכר כילד קטן, זה הסעודה

היו אורחים לקראת ההגעה שלהם.

01:52:41:06 01:52:34:08
הם היו מכינים סעודה לקרובי המשפחה
שהגיעו מרחוק, והם הגיעו לפני החג.

01:52:48:06 01:52:42:06
אבל ביום של החג עצמו, כל האנשים
המבוגרים הולכים להר כשהם בצום.

01:52:49:20 01:52:48:09
איך הם היו הולכים להר?
- הם לא היו אוכלים כלל.

01:52:54:22 01:52:50:07
כשהם הלכו מהשכונה להר,
הם צעדו לשם בלי שאכלו כשהם בצום.

01:52:59:14 01:52:55:17
מה שאני זוכר כילד קטן
כשהייתי הולך איתם

01:53:05:06 01:52:59:20
כאשר הם הגיעו להר, חלק מהאנשים היו
מרימים אבן ומניחים אותה על כתפם.

01:53:08:05 01:53:05:16
למה?
- ואז כשאלתי את אבי הוא אמר

01:53:13:21 01:53:08:10
ראשית זה כדי לדעת עד כמה האדם קטן
לעומת גדולתו של האל

01:53:17:12 01:53:15:05
בגלל זה מניחים את האבן
על הכתף שלהם.

01:53:22:12 01:53:17:22
שנית, אם עשית חטאים בפני האל
או פגעת אנשים אחרים

01:53:29:15 01:53:23:01
הם יכולים לבקש סליחה
כאשר הם מניחים את האבן על כתפם.

01:53:32:20 01:53:29:23
ואז הם סוחבים את האבן ועולים להר,
ואחרי שהם עלו להר

01:53:38:16 01:53:33:04
כל היום קוראים את הספר
של עזרה ונחמיה.

01:53:50:13 01:53:38:23
בנוסף לזה קוראים פרקים בספר ויקרא
איך משה קיבל את התורה בהר סיני.

01:53:58:09 01:53:50:20
לאחר שכל היום האנשים מתפללים שם
ושומעים דברי תורה

01:54:00:17 01:53:58:13
ואז כל האנשים יורדים מההר.

01:54:09:01 01:54:03:03
היות ובזמן האחרון החג התרחב
וכולם שמרו את החג

01:54:16:21 01:54:09:16
הכסף שכל התושבים שילמו שימש אותם
לסעודה לשבירת הצום.

01:54:18:07 01:54:17:08
מי היה עושה את הסעודה?

01:54:24:01 01:54:18:23
האיש שסיפרתי לך עליו קודם שהוא
שימש כרופא ששמו אסנקאו מוקרייה

01:54:30:12 01:54:24:13
הוא היה דואג לארגן את כל הדברים,
היו לו גם הרבה עוזרים.

01:54:38:17 01:54:30:17
גם אם זה עלה כסף, הוא היה מעסיק
אנשים שהכינו שתייה ואוכל.

01:54:43:05 01:54:39:09
ואז כל האנשים שהיו בצום היו יורדים
מההר ומגיעים לאזור של הסעודה

01:54:49:19 01:54:44:07
ואז שוברים את הצום וצוהלים משמחה,
ככה זה היה.

01:54:54:11 01:54:49:23
זה לא כמו היום שאנחנו נוסעים
באוטובוס לארמון הנציב וחוזרים

01:54:57:09 01:54:55:02
הייתה לו משמעות הרבה יותר גדולה!
הסיבה לכך היא

01:55:03:07 01:54:58:02
למשל אנשים שהגיעו מרחוק,
אם הם רצו לחתן את הילדים שלהם

01:55:07:11 01:55:04:16
הם היו שואלים, האם יש בחורה יפה
בסביבה שלכם, האם היא ממשפחה טובה

01:55:12:21 01:55:07:19
האם אפשר לבקש את ידה,
ומבקשים שיבררו אם אין קרבה משפחתית

01:55:17:22 01:55:14:02
אם הם לא הגיעו להלוויה
בגלל שהם היו רחוקים אחד מהשני

01:55:24:02 01:55:19:04
הם לא היו כועסים אחד על השני
בגלל שלא באו לניחום אבלים.

01:55:28:07 01:55:24:20
מכיוון שהם שהבינו שהם
חיים רחוקים אחד מהשני

01:55:35:10 01:55:28:18
היה להם מנהג שהיה מקובל להודיע על
האבלים או שמחות בזמן שנפגשו בשוק.

01:55:37:20 01:55:35:22
לכן הם לא היו חייבים להגיע
להלוויה עצמה.

01:55:45:11 01:55:38:08
באותו יום הם היו אומרים לו,
שמעתי שדודך נפטר ולא יכולתי להגיע.

01:55:50:17 01:55:45:20
אם זו בשורה משמחת כפי שסיפרתי לך,
לרוב הם היו מחתנים את ילדיהם.

01:55:57:01 01:55:51:11
ואז כשעמדנו לעלות לארץ, הם שאלו
מי כבר הלך, מי עוד מתכנן ללכת

01:56:03:14 01:55:57:14
מי התארגן לקראת המסע, בצורה הזאת

הם בנו את ההתקשרות ביניהם.

01:56:08:18 01:56:03:22
במשך כמה הם היו שוהים על ההר?
- כל היום, מהבור עד הערב.

01:56:12:20 01:56:08:21
הם יורדים ממהר בערב?
- כן, בערב הם יורדים ממהר.

01:56:16:22 01:56:12:23
באזור שלנו היה את אותו ההר
שנקרא אמדגה

01:56:21:20 01:56:17:22
באזור אמבובר היה הר נוסף,
רוב האנשים היו הולכים לשם

01:56:28:07 01:56:22:03
לאנשים שהיו חיים רחוק באזור הצפון
היו להם הרים אחרים

01:56:31:17 01:56:28:10
זאת אומרת בכל אזור היה הר
שהיה ניתן לעלות אליו

01:56:39:11 01:56:31:20
עם זאת הסדר של החג עצמו
זהה בכל האזורים.

01:56:44:09 01:56:40:08
כשהצום יצא יש שירים, מה היו עושים?
- כן, היו שירים.

01:56:52:18 01:56:44:12
אחרי שהיום של הצום נגמר,
ואנשים ביקשו סליחה אחד מהשני

01:56:59:00 01:56:52:20
ואז כל האנשים יורדים מההר
בשירה ובריקודים

01:57:06:03 01:56:59:12
הם עוקפים את אנשי הרח
ומלווים אותם עד המקום של הסעודה

01:57:12:04 01:57:06:19
וגם שם לפני שהתיישבו היו שרים,
רוקדים ואומרים פיוטים

01:57:16:19 01:57:12:14
ככה הם היו מסיימים את היום,
זה היה מאוד משמח ויפה.

01:57:23:12 01:57:17:09
חבל שאין את זה
- יש, פשוט צריך לשדרג אותו.

01:57:29:02 01:57:25:10
ראשית זה מאוד יפה שחוגגים
את זה גם פה בארץ.

01:57:36:23 01:57:29:10
עם זאת זה הבמה של הפוליטיקאים
לבוא ולנאום שם

01:57:45:02 01:57:38:11
ועוד כל מיני אנשים שסתם מגיעים לשם
עם זאת זה מבורך שכולם הולכים לשם.

01:57:53:04 01:57:45:04
אני מאוד שמח שהחג זה
מיוחד ומאפיין אותנו.

01:57:58:09 01:57:53:08
את תופתעי אבל בשנה שעברה היו כאן
צוות של ערוץ הטלוויזיה העולמי BBC

01:58:04:02 01:57:58:13
הם באו לראיין אותי על החג,
הם צילמו בחצר ועשו מזה סרט

01:58:09:19 01:58:04:07
הייתי מאוד שמח מזה, כי חוץ מאיתנו
גם אנשים בחוץ לארץ ידעו על החג.

01:58:16:06 01:58:09:22
הסברתי להם בשפתם את מה שאני יודע,
אבל זה יותר יפה באמהרית ובעברית.

01:58:24:22 01:58:23:02
טוב, אנחנו לקראת הסוף
- כן.

01:58:34:15 01:58:26:20
השאלה האחרונה היא, מהו הדבר שאתה
הכי מתגעגע אליו בחיים באתיופיה?

01:58:37:10 01:58:35:02
האם יש משהו כזה?

- ראשית כן יש.

01:58:47:10 01:58:40:16
הדבר שאני הכי זוכר, ואני לא יכול
להעביר אותו בקלות לאנשים אחרים

01:58:52:01 01:58:47:12
דבר ראשון הנפש שלנו הייתה נקייה.

01:59:02:15 01:58:54:13
בארץ כולנו חיים במרדף אחרי הזמן,
כל הזמן רצים ממקום למקום.

01:59:06:14 01:59:02:21
גם אם יש לנו בית גדול
ושני רכבים בחניה

01:59:15:15 01:59:07:11
אבל אנחנו חיים תחת לחץ וסטריס,
לא היה את זה באתיופיה.

01:59:21:16 01:59:15:20
אני זוכר איך גדלנו, היינו מנקים
את הרגליים שלנו בטל והולכים לישון

01:59:28:10 01:59:22:14
כל האחים היינו אוכלים יחד, ואפילו
חלקנו שמחה אחת כשהלכנו לישון

01:59:31:18 01:59:29:11
אין לזה תחליף!

01:59:36:07 01:59:32:08
כאן בארץ לכל ילד צריך שיהיה לו
חדר וטלוויזיה בנפרד

01:59:41:10 01:59:36:19
אני זוכר את מה שהיה שם עד היום,
זה לא בגלל אני לחזור לשם

01:59:47:19 01:59:41:19
אבל אני מתגעגע לזה מאוד,
כשגדלנו שישה אחים בבית אחד

01:59:49:23 01:59:48:00
לא אמרנו אחד לשני,
זה שלי וזה שלך

02:00:00:22 01:59:52:07
לכן אחד הדברים הזכורים לי,

הנפש נקייה והמוח לא נכנס ללחץ.

02:00:06:08 02:00:02:12

זה חסר לי פה בארץ,
לכן אני מתגעגע לזה.

02:00:14:05 02:00:06:14

חוץ מזה כל הנוף שהיה מחוץ לביתנו
ההרים, הציפורים

02:00:20:20 02:00:15:13

זרימת המים בנחלים כשהעונות מתחלפות
כשהפרות היו גועות

02:00:26:04 02:00:21:12

כשהבקר היה הולכים לשדות,
והרועה צאן היה מחזיר אותם בקבוצות

02:00:29:09 02:00:26:07

אני זוכר את כל זה,
אבל אי אפשר לחזור לאחור.

02:00:34:04 02:00:29:11

אני חושב שזה דבר גדול
לחיות עם הזיכרונות האלו!

02:00:38:03 02:00:36:04

תודה רבה!